

DRAUGAS

PERIODICALS
June 19, 1998

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

Vol. LXXXVII

Kaina 50 c.

PENKTADIENIS - FRIDAY, BIRŽELIS - JUNE 19, 1998

Nr. 119

Vyriausybės teisėtumą svarstys Konstitucinis teismas

Vilnius, birželio 18 d. (Elta) — LDDP pirmininkas, jos frakcijos Seime seniūnas Česlovas Juršėnas perdavė Konstituciniam teismui parlamentarų grupės prašymą išnagrinėti dabartinės Gedimino Vagnoriaus vadovaujamos vyriausybės teisėtumą. Prašymą pasirašė 31 Seimo narys. Jie priklauso LDDP, Socialdemokratų bei kai kurioms kitoms opoziciniams frakcijoms.

Č. Juršėno nuomone, dabartinė vyriausybė turi iš naujo gauti įgaliojimus, kadangi nuo patios jos veikimo pradžios — 1996 m. gruodžio — pasikeitė ne mažiau kaip 9 ministrai. Tai yra daugiau kaip pusė, skaičiuojant nuo pradinės jos sudėties, kai buvo 17 ministrų.

Konstitucija nurodo, kad vyriausybė turi iš naujo Seime gauti įgaliojimus veikti, jeigu pasikeičia daugiau kaip pusė kabineto narių.

LDDP vadovas sako, kad ginčo su vyriausybe esmė — nuo kada skaičiuoti pasikeitimų kabinete pradžią. Č. Juršėno nuomone, — nuo patios vyriausybės veiklos pradžios, t.y. 1996 m. gruodžio. Tuo tarpu vyriausybės atstovai aiškina, kad po šiemet įvykusio prezidento rinkimų buvo suformuota jau kita vyriausybė, nes Seimas antrą kartą balsavo dėl G. Vagnoriaus kandidatūros, todėl reikia pasikeičiamas skaičiuoti nuo šio momento.

Č. Juršėno nuomone, ministrų pasikeitimas yra ne tik tada, kai vienas ministras atleidžiamas ir paskiriamas kitas, bet ir tuomet, kai ministrų pakeičiamas, keičiasi ministerijų pavadinimai, funkcijos.

Jeigu būtų pripažinta kreivimasis, tai būtų priklauso nuo to, kaip būtų pripažinta kreivimasis. Jeigu būtų pripažinta kreivimasis, tai būtų priklauso nuo to, kaip būtų pripažinta kreivimasis.

Centristai siūlo griežtesnę partijų finansavimo kontrolę

Vilnius, birželio 18 d. (BNS) — Prezidentas Valdas Adamkus pritarė centristų siūlymui politinių partijų finansavimą sutvarkyti taip, kad būtų visiškai aiškūs partijų finansavimo šaltiniai.

Ketvirtadienį valstybės vadovas šiuos klausimus aptarė su Seimo Centro frakcijos seniūnu Egidijumi Bickausku bei frakcijos nare Rasa Melnikiene. Centristai Seime yra įregistruavę politinių partijų finansavimo įstatymo projektą, kuriuo siūloma nustatyti partijų finansavimo dydį iš fizinių bei juridinių asmenų, taip pat gaunamas dovanas.

Pasak E. Bickausko, partijos turėtų būti finansuojamos iš valstybės biudžeto, nes tai leistų partijoms pasijusti „valstybės dalimi“ bei sumažintų nelegalių lėšų panaudojimą.

„Atrodo, gavome prezidento pritarimą, kuris pabandys suvienyti politines jėgas, kad ši problema būtų sprendžiama“, sakė E. Bickauskas.

Jis pripažino, kad partijų konkurencija neleidžia tikėtis, jog centristų siūlymas būtų palaikytas, todėl buvo nutarta prašyti prezidento paramos.

Surengti partijų pasitarimą šiuo klausimu prezidentas padėdavo savo konsultantui Julijui Šmulskui. Tačiau prezidento atstovė spaudai Violeta Gai-

pimosi teikėjų teisybė, tai vyriausybei teks elgtis, pasak LDDP vado, pagal Konstituciją, kaip ją supranta opozicija, kiti Seimo nariai, specialistai. „Jeigu pasirodys, kad mes neteisūs, o teisi mūsų vyriausybė — tai irgi plusas. Tai reiškia, kad kiekviena būsima vyriausybė turės aiškias veiklos gaires ir jokia būsima, kitiokia opozicija negalės šituo klausimu trukdyti vyriausybės ir abejoti jos teisėtumu“, sakė Č. Juršėnas.

Konstitucijoje nenumatyta galimybė apskusti institucijų teisėtumą. Gali būti kreipiamasi tik dėl konkretaus Seimo, prezidento ar vyriausybės patvirtinto akto teisėtumo. Todėl kreipimasis į Konstitucinį teismą prašoma paaiškinti, ar pirmasis vyriausybės nutarimas, priimtas po paskutiniojo ministro pakeitimo, yra teisėtas, atsižvelgiant į galimą pacios vyriausybės teisėtumą.

Konstituciniame teisme informavo, kad Seimo narių grupės prašymas gautas ir įregistruotas. Dabar Konstitucinio teismo pirmininkas turi paskirti teisėją, kuris išnagrinėtų, ar kreipimasis yra tinkamai suformuluotas, ar pateikti visi būtini dokumentai. „Po to šis teisėjas pateikia savo išvadą teismui. Paprastai tai užtrunka vieną, dvi savaites. Jeigu bus pripažinta, kad kreipimasis pateiktas tvarkingai, prasidės bylos parengimas nagrinėjimui“, sakė Konstitucinio teismo kancleris Viktoras Rinkevičius.

Pasak jo, teisme susikaupę nemažai bylų, todėl kreipimasis dėl vyriausybės teisėtumo teismo posėdyje gali būti nagrinėjamas dar greitai — mažiausiai po pusmečio.

A. Terleckas: „Lietuva dar nėra realiai nepriklausoma“

Vilnius, birželio 16 d. (Elta) — „Lietuva yra nepriklausoma valstybė, bet ne tokia, už kokią kovojome. Viskas Lietuvoje perkama ir paroduama, net strateginiai objektai, be kurių neišsivaizduojamas valstybės suverenumas. Be to, užsienio žvalgybos Lietuvoje kaip veikia, taip ir veikia. Todėl kviečiu Laisvės lygos, Jaunosios Lietuvos, Rimanto Smetonos vadovaujamos organizacijos narius burtis į vieną tautinę dešiniųjų organizaciją, kuri kovotų už tikrąją Lietuvos nepriklausomybę“, sakė Lietuvos laisvės lygos (LLL) vadas Antanas Terleckas Vilniuje surengtoje konferencijoje, skirtoje LLL 20-mečiui.

LLL vado nuomone, valdancioji konservatorių partija nėra dešinioji partija. „Ji parduoda Lietuvos strateginius objektus, todėl ji yra išdavikė“, įsitikinęs A. Terleckas.

Pasak jo, Lietuvos žmonės, nepaisant demokratijos ir visų garantuotų laisvių, išlieka bailūs, ypač reikiant savo

Nuotr.: NATO generalinį sekretorių Javier Solana (viduryje) birželio 17-ąją priėmė Lietuvos Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis. Dešinėje — Lietuvos ambasadorius prie NATO Linas Linkevičius. (Elta)

NATO vadovas džiaugėsi Lietuvos pasiekimais, bet nieko nežadėjo

Vilnius, birželio 17-18 d. (BNS) — NATO generalinis sekretorius Javier Solana, trečiadienį kalbėdamas po susitikimo su Lietuvos Seimo pirmininku Vytautu Landsbergiu, krašto apsaugos bei užsienio reikalų ministrais Česlovu Stankevičiumi ir Algirdu Saudargu, „gera žinia“ pavadino Lietuvos valdžios ketinimus 2000 metais gynybos reikmėms skirti 2 proc. bendrojo vidaus produkto (BVP).

NATO vadovas, komentodamas dvišalius Lietuvos ir sąjungos santykius, gerai įvertino Lietuvos dalyvavimą Euroatlantinio Bendradarbiavimo tarybos ir programos „Bendradarbiavimas varden taikos“ veikloje.

„Tai, kaip jūs kariai dalyvaujate taikos misijoje Bosnijoje, niekada nebus užmiršta“, sakė J. Solana, apibūdindamas Lietuvos taikos palaikymo būrio dalyvavimą NATO vadovaujamoje Stabilizavimo pajėgų (SFOR) misijoje šioje buvusioje Jugoslavijos respublikoje.

„Prezidentas buvo informuotas, kad gyvenamosios rezidencijos remonto projektas apima ir bendrą Turniškių infrastruktūros gerinimą. Valstybės vadovo nuomone, būtina aiškiai nustatyti, kiek lėšų skiriama tiesiogiai rezidencijos remontui ir bendrai šio sostinės rajono infrastruktūrai gerinti“, tuomet sakė prezidento atstovė spaudai Violeta Gaizauskaitė.

Pasak jos, Valdas Adamkus yra įsitikinęs, kad valstybės lėšos neturi būti švaistomos, prisidengus prezidento rezidencijos remontui. Jis tikėjosi, kad patikrinimo išvados bus pateiktos visuomenei.

Lietuvos spauda informavo,

nuomone. „Labai gaila, kad Lietuvos žmogus buvo ir liko bailus. Jis bijo pasakyti tiesą. Bijoti prarasti darbą. Žmogus yra gasdinamas ir terorizuojamas. Mes kovojome už tai, kad lietuviai nebijotų kalbėti apie savo teises“, tvirtino A. Terleckas.

Kalbėdamas apie LLL 20-ies metų veiklos pasiekimus, A. Terleckas sakė manęs, kad didžiausias lygos nuopelnas buvo 1979 m. rugpjūčio 23 d. jos iniciatyva paskelbtas vadinamasis „Keturiadesimt penkių memorandumų“, kuriame 4 estai, 6 latviai ir 35 lietuviai kreipėsi į pasaulio bendriją, kad Baltijos valstybių klausimas būtų iškeltas tarptautiniuose forumuose, atkreiptas dėmesys į tai, kad Baltijos valstybėse II pasaulinis karas dar nesibaigė, nes jos yra okupuotos svetimos kariuomenės. Po šiuo memorandumu pasirašė ir dešimt Maskvos disidentų, tarp jų — žinomas žmogaus teisių gynėjas Andrej Sacharov ir jo žmona Jelena Boner.

giasi ir toliau turėtų plėstis Šiaurės kryptimi.

Seimo pirmininkas taip pat pastebėjo, kad Rusijos prieštaravimas plėtros procesui palengva švelnėja. V. Landsbergio nuomone, reikia šiek tiek laiko, kad Rusija suprastų, jog NATO nėra priešas ir siekia demokratijos, saugumo ir pastovumo įtvirtinimo Europoje.

Javier Solana ketvirtadienį ryte išskrido iš Vilniaus į Rygą, o penktadienį susitiks su Estijos vadovais.

Prezidento namo remonto kaštus tikrins komisija

Vilnius, birželio 18 d. (Elta) — Valstybės kontrolė, prezidento Valdo Adamkaus prašymu, pradėjo prezidento gyvenamosios rezidencijos prestižiniame Vilniaus Turniškių rajone remonto sąmatos pagrįstumo bei skirtų lėšų panaudojimo teisėtumo patikrinimą.

„Prezidentas buvo informuotas, kad gyvenamosios rezidencijos remonto projektas apima ir bendrą Turniškių infrastruktūros gerinimą. Valstybės vadovo nuomone, būtina aiškiai nustatyti, kiek lėšų skiriama tiesiogiai rezidencijos remontui ir bendrai šio sostinės rajono infrastruktūrai gerinti“, tuomet sakė prezidento atstovė spaudai Violeta Gaizauskaitė.

Pasak jos, Valdas Adamkus yra įsitikinęs, kad valstybės lėšos neturi būti švaistomos, prisidengus prezidento rezidencijos remontui. Jis tikėjosi, kad patikrinimo išvados bus pateiktos visuomenei.

Lietuvos spauda informavo,

* Lietuvos gyventojai vis labiau pasitiki Gedimino Vagnoriaus vadovaujama vyriausybe, teigiama viešosios nuomonės apklausos išvados, nes nuo praėjusių metų lapkričio iki šių metų birželio vyriausybės šalininkų padaugėjo nuo 39,3 iki 42,6 proc. Vyriausybės priešininkų per tą laiką sumažėjo nuo 38,8 iki 33,9 proc. Apklausa atliekama visuomenės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“ mado, kad po prezidento rinkimų atnaujintos vyriausybės populiarumas didėja, nes visuomenė teigiamai vertina griežtinamą vyriausybės programos vykdymo tvarką bei asmeninės valdininkų atsakomybės didinimą. (BNS)

* Lietuvos televizijos vadovybė trečiadienį išpanų dainininko Julio Iglesias įstai-

Politikų nesutarimai užvilkins telekomo privatizavimą

Londonas, birželio 18 d. (BNS) — Praėjus beveik metams, kai vyriausybė pradėjo „Lietuvos telekomo“ privatizavimą, ir likus tik savaitei iki privatizavimo konkurso nugalėtojo paskelbimo, pardavimas susiduria su politiniais nesutarimais, galinčiais sustabdyti privatizavimą, trečiadienį rašo įtakingas britų dienraštis „Financial Times“.

Pasak dienraščio, „Lietuvos telekomo“ (LT) privatizavimas išryškino norintųjų išpardavimo gauti kuo daugiau pajamų ir besitikinčių ilgalaikės naudos iš konkurencijos telekomunikacijų srityje prieštaravimų.

Už parduodamus 60 proc. LT akcijų Lietuvos vyriausybė tikisi gauti iki 1 mlrd. JAV dolerių. Kad pajamos būtų kuo didesnės, Lietuvos valdžia nutarė įstatymu įtvirtinti LT monopolį teikti pastovaus telefono ryšio paslaugas iki 2002 metų pabaigos.

Be to, siekdama išvengti mobilųjų telekomunikacijų rinką, vyriausybė be konkurso suteikė „Lietuvos telekomui“ GSM lygio ir aukštesnį dažnį naudojantį DCS lygio mobiliojo telefono ryšio leidimus.

Tuo tarpu privačiai Lietu-

Sankt Peterburge atidarytas Lietuvos prekybos centras

Vilnius, birželio 18 d. (BNS) — Lietuvos prekybos centras Sankt Peterburge turėtų tapti vartais į Šiaurės Rusijos regioną, mano Seimo narys Romualdas Ozolas.

Centras buvo atidarytas šią savaitę. Bendras prekybos centro plotas — 8,000 kvadratinų metrų, statyba kainavo apie 20 mln. litų, didžiąją dalį projekto finansavo „Achemos“ bendrovė.

„Šis prekybos centras galėtų „apaugti“ įvairiomis institucijomis, galinčiomis padėti Lietuvos verslininkams aktyviau prekiauti su Rusija“, spaudos konferencijoje sakė Seimo narys Simas Petrikis.

R. Ozolas pasiūlė Seime įkurti grupę, kuri palaikytų

atskleisti. Jie gali įstatymų nustatyta tvarka kartu su policijos pareigūnais panaudoti specialiąsias priemones, padėti policijos pareigūnams su laikyti ir pristatyti asmenį į policijos įstaigą.

Istatymas numato, jog policijos rėmėjai gali tapti ne jaunesnis kaip 18 metų Lietuvos pilietis, mokantis lietuvių kalbą, neteisėtas, pagal asmenines ir moralines savybes tinkantis būti policijos rėmėju. Tai gali būti asmuo, netarnaujantis policijoje ar Lietuvos kariuomenėje, savanoriškai padedantis policijai.

Norintis tapti policijos rėmėju turi pateikti prašymą policijos įstaigos vadovui, jam gali būti organizuotas atitinkamas mokymas. Del policijos rėmėjo vardo pažeminimo, taip pat pačiam prašant jis gali būti išbrauktas iš policijos rėmėjų.

KALENDORIUS

Birželio 19 d.: Šv. Romualdas, abatas (952-1027 m.); Gervazas, Protazas, Deodatas, Dovilas, Ramūnas.

Birželio 20 d.: Silverijus, Florentina, Genulis, Alva.

SPORTO

APŽVALGA

Redaktorė Irena Regienė

XVI PASAULINĖSE FUTBOLO PIRMENYBĖSE (III)

Kol kas pirmenybių eiga vyksta pagal „planą“. Po šešių varžybinių dienų favoritinė komanda — brazilų vienuolikė tapo pirmąja rinktinė, kuri kvalifikavosi baigmes turnyro antram ir tuo pačiu galutiniam ratui. Pagelbėjo ir pats faktas, kad būdami I grupėje jie sužaidė atidaromąsias Prancūzijos turnyro rungtynes ir jose įveikė škotus 2:1. Tačiau vieni brazilai „nesugebėjo“ išsikvoti to laimėjimo. Reikėjo škotų pagalbos, ta prasme, kad jie sau įmušė savizūdį įvartį ir tuo brazilai susitikimą laimėjo. Už 7 dienų brazilai jau buvo žymiai daugiau apšilę ir prieš Maroko komandą išsikovojo 3:0 pergalę. Nepaisant, kaip baigsis meisterio sekantis žaidimas, jie I grupėje jau dabar yra išikovojo pirmą vietą ir taip pateko į antrą baigmes ratą. Jei šiose varžybose jie laimės kitas 4 rungtynes, jie penktą kartą pasipuoš pasaulio meisterio titulu. Kitų rinkinių kelias į finalines varžybas liepos 12 dieną daug sunkiau ryškėja. Apie tai — vėliau.

Vertinimai

FIFA, pasaulinė futbol federacija ir šių žaidynių globalinė organizatorė, kas mėnesį paskelbia valstybinių rinkinių žaidimų kokybės įvertinimą. Srašto formoje paskelbiamos — pagal gerumą — visos rinktinės. Štai gegužės mėn. pirmojo tuzino rinktinės:

1 — Brazilija; 2 — Vokietija; 3 — Čekija; 4 — Meksika; 5 — Anglija; 6 — Argentina; 7 — Norvegija; 8 — Jugoslavija; 9 — Čilė; 10 — Kolumbija; 11 — JAV; 12 — Japonija. Kas įdomu dėl šio srašto, tai be tam tikro „politinio favoritizavimo“ paskutiniųjų 2 rinkinių šiame srašte, faktas, kad pasaulyje 3-tia vieta atiteko Čekijai, kuri net nepateko į baigmes turnyrą. Neseniai Čekoslovakija susikilo į čekų ir slovąkų valstybes. Šios abi rinktinės dalyvavo kvalifikacinėse Europos varžybose dėl teisės vykti į Prancūziją ir nei viena iš jų tos garbės aikštėse ne išsikovojo.

Aišku, kad tokie vertinimai niekad nėra tobuli, bet bent pirmuosius 16 susitikimų Prancūzijoje analizuojant, 15 kartų rungtynės baigėsi pagal vertinimo srašą, atseit, geriau įvertintos rinktinės arba laimėjo ar bent išsikovojo lygiąsias. Tik vienu atveju geriau įvertinta rinktinė pralaimėjo menčiau vertinamai vienuolikei. Kad tas vertinimo srašas kas mėnesį keičiasi, savaime suprantama. Štai 3 rinktinės, pakilusios sraše nuo balandžio iki gegužės mėn. vertinimo — Ispanija iš 25-os vietos įkopo į 15-tą; Kolumbija iš 17-os į 10-tą vietą ir JAV iš 16-os į 11-tą. Nukritimo atžvilgiu, smarkiai nukrito Olandija (iš 6-os į 25-tą), Nigerija (iš 65 į 74) ir Rumunija (iš 15-os į 22-ą).

Pagal šią vertinimo sistemą padalinimas į 8-as varžybines grupes gan apylygis. Išvedus grupės vertinimo vidurkius, Grupė D, kurioje rungtis Ispanija, Nigerija, Paragvajus bei Bulgarija, „blogiausioje“

padėtyje su 38.8 rangų, o „geriausio“ vidurkio grupė yra grupė G su Anglija, Kolumbija, Tunisu ir Rumunija, kurių vidurkis 14.6. Bet užteks statistinių duomenų — kas gi vyksta pačiose aikštėse?

Pirmos 7 dienos (birželio 10-16 d.)

Rungtynės vyksta kasdien, sužaidžiama bent po 2 žaidimus paroje, o greitai bus net 4 rungtynės per vieną dieną. Jau sužaistos 18 rungtynių, kurių įvartinis vidurkis yra 2.4 įvartiai. Žaidynės tarp Ispanijos ir Nigerijos iš viso pasiektas 3:2 rezultatas afriekiečių naudai, nors kai kas ispanus laiko rimtais kandidatais į meisterius. Sužaistos 5 lygiosios, kas sudaro daugiau ketvirtio visų iki šiol žaistų rungtynių (27%), bet ir čia 2 žaidimuose abi komandos pasiekė bent po 2 įvartius.

Iškilesnių rungtynių tarpe paminėtinas šeimininkų prancūzų susitikimas su Pietų Afrikos atstovais, kurie šiauriečiams turėjo nusileisti 0:3. Šios rungtynės savo entuziazmu atkreipė ne vieno dėmesį. Tik brazilai antriose savo rungtynėse išpešė tokį pat 3:0 rezultata prieš Maroko rinktinę. Čia garsusis Ronaldo pasiekė savo pirmąjį įvartį, savo motinai Soniai dedikuotą.

Daug dėmesio šiame kontinente susilaukė rungtynės tarp vokiečių rinktinės ir JAV vienuolikos. Jas pelnytai laimėjo vokiečiai 2:0, nes tarp patyrusių germanų ir jaunesnių, ir tuo pačiu mažiau tikros praktikos sukaupusių amerikiečių, matėsi stiprokas skirtumas. Tik vartininkas Keller laikomas pasaulinės klasės, o visi kiti amerikiečiai dar vis tiek daug mėgėjiškumo parodė, nors daugelis jų žaidžia europinėse profesionalinėse lygose, ypač Anglijoje ir Vokietijoje. Daug asmeninio pasitenkinimo šiose rungtynėse turėjo pajusti vokiečių rinktinės kapitonas Juergen Klinsmann, kuris su savo beveik 34 metais jau daugeliui jo tautiečių per senas. Šiose žaidynėse jo vaidmuo pirmojo įvartio atžvilgiu buvo itin svarbus, nors įvartį galutinai pasiekė Moelleris, o antrasis

Susilauksime dar ne vieno netikėtumo, jų tarpe — tikriausiai — ir anglų rinktinės gero pasirodymo, jei ji žais ir toliau taip gerai ir laisvai kaip įveikė tunisiečius 2:0.

P. Ganvytas

JAV universitetuose studijuojančios Lietuvos moterų krepšinio rinktinės žaidėjos Aneta ir Jurgita Kausaitės. Aneta išjungė ir jau debiutavo profesionalių WNBA Detroito „Shock“ komandoje.

ANETA KAUSAITĖ — WNBA DETROIT „SHOCK“ KOMANDOS NARĖ

Šeštadienį, birželio 13 d., Palace stadione debiutavo Detroit „Shock“ moterų krepšinio komanda profesionalių WNBA lygoje. Tarp 11 komandų žaidėjų buvo ir 6 pe-

ivartės — tai grynai Klinsmanno nuopelnas. Šis žaidėjas, šiuo metu sezoną praleidęs garsiaame anglų premjerinės lygos Tottenham „Hotspur“ klube, Vokietijos rinktinėje yra žaidęs daugiau negu 100 kartų. Antro garsaus veterano Matthaeus treneris dar nėra išleidęs į šio turnyro areną.

Olandų rinktinę, kurią „New York Times“ sporto skyriaus redakcija laiko šių varžybų laimėtoju — ar bent jų favoritų, pasirodymas prieš kaunynus belgus nepavyko. Bėvartės lygiosis bei vieno jų žvaigždžių P. Kluiuvorto 2 žaidynių suspendavimas (raudonos kortelės dėka) stiprokaip paveikė olandus ir jų mėgėjus, nors dar daug galimybių kopti į pačias viršūnes. Belgų gynbos atkaklumas buvo toks ryškus, kad prieš jį nubluko olandų spalvingumas ir kombinacijos.

Maloniai nustebino ir kroatų rinktinė, kuri vienas entuziastas pavadino Europos brazilais. Jie savo rungtynėse laimėjomą išsikovojo prieš gailingus Jamaikos atstovus, stipriai ir disciplinuotai žaidžiančius, išsikovojo pelnytą laimėjimą rezultatu 3:1. Kroatų pademonstravo susizdžiusios komandos išpūdį, žinančios ko jie aikštėje siekia.

Susilauksime dar ne vieno netikėtumo, jų tarpe — tikriausiai — ir anglų rinktinės gero pasirodymo, jei ji žais ir toliau taip gerai ir laisvai kaip įveikė tunisiečius 2:0.

P. Ganvytas

LIETUVĖS DEBIUTAS WNBA — TRYS MINUTĖS

Moterų NBA (WNBA) šeštadienį, birželio 13 d. debiutavo Lietuvos krepšininke Aneta Kausaitė, žaidžianti Detroit „Shock“ komandoje.

Viktoras Memėnas

WNBA čempionatą Detroit „Shock“ pradėjo pralaimėjimo savo aikštėje 69:78 (30:39) „Charlotte Sting“ žaidėjoms.

27 metų 178 cm. ūgio puolėja A.Kausaitė žaidė 3 minutes, pelnė 2 taškus. Lietuvė pataikė 2 iš 4 baudų, atliko vieną perdavimą metimui ir kartą perėmė kamuolį.

Pirmąsias WNBA lygoje debiutuojančios komandos rungtynes stebėjo 15,574 žiūrovai. Aikštės šeimininkės rungtynės pradėjo kovingai ir praėjus keturioms minutėms pirmavo 10:2.

Likus aštuonioms minutėms iki pirmojo kelinio paigos Detroito klubas dar pirmavo 20:14. Tačiau „Sting“ pirmąjį kelinį baigė spurtu 25:10, o antrajame pirmavo 55:40.

Vidurio puolėja iš Bosnijos ir Hercegovinos R. Mujanović buvo rezultatyviausia „Shock“ komandoje. Ji pelnė 22 taškus ir atkovojo 13 kamuolių. Šeimininkės pataikė 37 proc. metimų žaidžiant, tačiau įmetė tik 6 iš 21 tritaškio.

AP ir „Lietuvos ryto“ inf.

TRUMPAI

Ilgiausios pasaulyje krepšinio rungtynės truko 24 val. 11 min. Jos Malagoje (Ispanija) prasidėjo 1991 m. rugpjūčio 24 d. 12 val., o baigėsi kitą dieną 12 val. 11 min. Šiose rungtynėse dalyvavo 2 Ispanijos komandos. „Ballmayer“ rezultatu 2,508,2312 įveikė „Puerto Marina-Isostar“ krepšininčius. „Ballmayer“ komandoje žaidė kaunietis Valdas Chomicius.

LIETUVOS TENISO ŽAIDĖJAI FLORIDOJE

55 metų amžiaus kategorijos pasaulio žaidėjų tarpe Stasys Labanauskas užima 4-tą vietą.

Nė viena buvusių sovietmečių pavergtųjų tautų nepasirodė šiose teniso varžybose, išskyrus Lietuvą. Mums, užsienio lietuviams, o taip pat ir Lietuvai, tai didelis pasidžiavimas!

Šiam turnyrui Naples Bath & Tennis Club komplekse pasibaigus, visi dalyviai išvažiavo į Palm Beach (Floridos Atlanto vandenyno pusėje), kur vyks pavienių 55 metų kategorijos žaidėjų čempionato varžybos.

Prof. Julius Gylys, dėstęs ekonomijos mokslus Floridos Gulf Coast universitete, gyvenantis Naples Bath & Tennis klubo apimtyje, suruošė mūsų Lietuvos teniso komandai priėmimą-pietus, kuriuos labai puikiai pagamino J. Gylio

DRAUGAS
(USPS-161000)
THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY
Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.
Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$95.00. Foreign countries \$110.
Postmaster: Send address changes to Draugas - 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.
Mazinant pašto išlaidas, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesiunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokėstį, pažymima, iki kada yra užsimokejęs.
DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.

	Metams	1/2 metų	3 mėn.
JAV	\$95.00	\$55.00	\$35.00
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$110.00	\$60.00	\$40.00
Kanadoje	(Kanados dol.) \$160.00	\$86.00	\$58.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$55.00	\$40.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur	(U.S.) \$60.00	\$45.00	\$35.00
Kanadoje	(Kanados dol.) \$86.00	\$65.00	\$50.00
Užsakant i Lietuva:			
(Air cargo)	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida	\$55.00		
Užsakant i užsienį oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Tik šeštadienio laida	\$160.00	\$85.00	

Vyriausia redaktorė — Danutė Bindokienė
Administratorius — Valentinas Krumpis
Moderatorius — kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį neatsako. Skelbimų kainos atsiunčiamas, gavus prašymą, ka nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuostata. Nenaudotų straipsnių nesaugo. Prašome siunčiant pasilikti kopiją.

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — SIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. A.B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St. Tel. 708-422-0101
Valandos pagal susitarimą
Pirmad. 3v.p.p.-7v.v., antr. 12:30-3v.p.p.
treč. uždaryta, ketvirt. 1-3v.p.p.
penktad. ir šeštad. 9v.r.-12v.p.p.

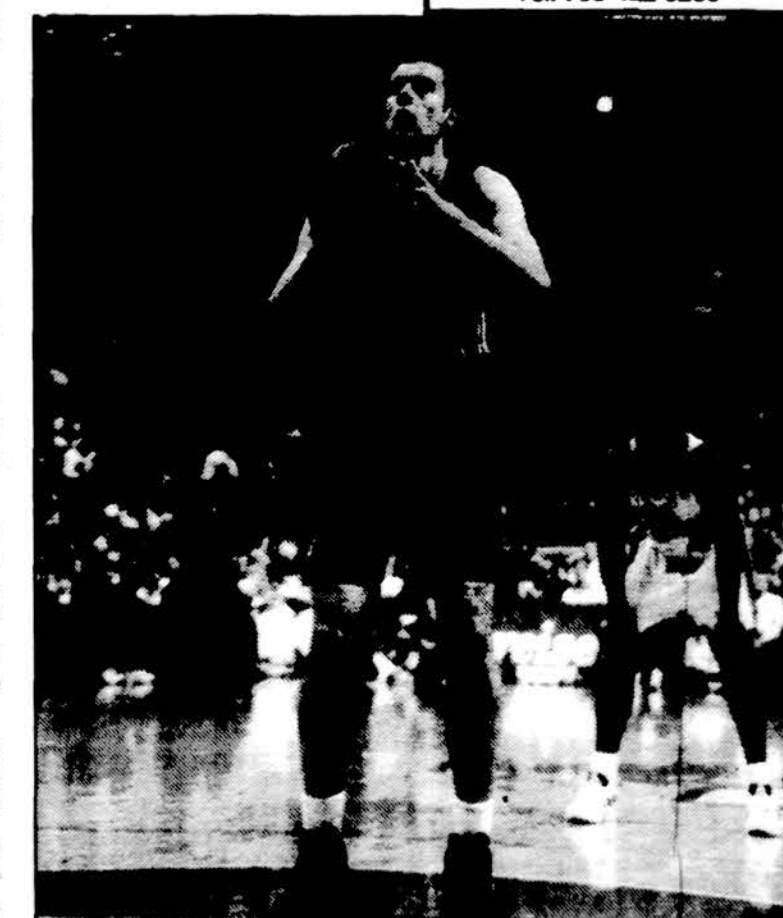
ARAS ŽILLO, M.D.
INDRE RUABITS, O.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630) 527-0090
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.
Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6187 S. Archer Ave. (prie Austin)
Tel. 773-585-7755
Valandos pagal susitarimą

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern un-to
diplomu, lietuviams sutvarkys dantis
už prieinamą kainą. Pacientai
priimami absoliučiai punktualiai.
Susitarimui (kalbėti angliškai)
Tel. 708-422-8260

Žydronas Ilgauskas koncentruojasi prieš mesdamas baudinį 1 m. vasario 27 d. Detroito vykusiose Cleveland „Cavaliers“ ir Detroit „Pistons“ rungtynėse.
Nuotr. Jono Grigaičio

ŽIV-AIDS INFEKCIŲ LIGOS PROBLEMOS IR DARBAI

PRANĖ ŠLUTIENĖ

Žmogaus imunodeficitą virusą ŽIV/AIDS infekcinės ligos mitai Lietuvoje yra: „Nepriimta mūsų krašte, žmonės sugalvoja visokių ligų, žmonės bijo ligų, mano, kad tik nuo lytinių santykių, išpūstas dalykas, atėjo nuo beždžionių, laboratorijos būdu padirbtą ligą, bakterijos ginklas ir Dievo bausmė“. Tokius mitus susirinkome dešimties paskaitų sūkurėje Vilniuje, Klaipėdoje, Palangoje, Kretingoje, Šiauliuose, Panevėžyje ir Utenoje iš medikų, paprastų žmonių bei visuomenės sveikatos darbuotojų.

Nepriimta mūsų krašte, tai esu girdejus mūsų Čikagos mieste iš lietuvių. Lietuvoje daugiausia kaltina atviras sienas, ypač Karaliaučiaus, kur žmonės važiuoja dirbti iš visos Lietuvos prie statybinių darbų, ir jūrininkus, kurie plaukia į kitus kraštus. Kaltina jūreivius, kurie atseit, pirmieji pradėjo sirgti AIDS liga, bet konkrečiai neprisipažįsta, kai prasideda ši mirtina liga.

O kad išpūstas (nėra tiek) dalykas iš dr. Sauliaus Čaplinsko, AIDS centro dir., girdejas savo ausimis, taip pat iš buvusio SAM min. dr. J. Galdiko per 1997 m. kovo 13 d. susitikimą Lietuvos ambasadoje Vašingtone.

Pagal duomenis, vėliausia epidemologinė ŽIV/AIDS padėtis Lietuvoje 1997 m. gruodžio 18 d. yra 81. Iš jų: vyrų 77, moterų 4, AIDS diagnozė nustatyta 13, mirė nuo AIDS 5, užsikrėtusių ŽIV atveju skaičius per 1 milijoną gyventojų yra 21.8.

Visus Lietuvos AIDS centre įregistruotus užsikrėtusius ŽIV asmenis (nuo 1988 m. iki 1997 m. gruodžio mėn. pabaigos), pagal užsikrėtimo būdus galima suskirstyti į grupes ir palyginti su analogiškais rizikos grupėmis pasaulyje. bei JAV. Lietuvoje heteroseksualinis skaičius 28 — 34.6 nuoš., homo-biseksualinis 28 — 34.6 nuoš., INV (adatu naudotojai) 24 — 29.6 nuoš., nenustatytų 8 — 9.9 nuoš.

JAV heteroseksualinis skaičius 6 nuoš., homo-biseksualinis 51 nuoš., INV ir kraujo transfuzijos 7 nuoš., kraujo transfuzijos 1 nuoš., kiti 6 nuoš.

Kaip tik 1997 metų gruodžio mėnesį L.R. AIDS centre įregistruota 6 nauji ŽIV užkrėtieji, 4 intraveninių narkotikų vartotojai, kraujo donoras ir 1 anonimiškai pasitikrinęs jūrininkas, turėjęs lytinių santykių su prostitutėmis Afrikoje. Visi šeši klaipėdiečiai.

Per 1997 metus iš viso Lie-

Pranė Šlutiene

tuvoje diagnozuota 29 nauji ŽIV infekcijos atvejai. Pagal užsikrėtimo būdą juos galima suskirstyti taip: 19 IVN naudotojų, visi klaipėdiečiai, 3 iš jų moterys, jos taip pat ir prostitutės; trys jūrininkai, užsikrėtę heteroseksualinių lytinių santykių metu, 4 vyrų užsikrėtimo būdas dar neaiškintas.

Nauji ŽIV užsikrėtimo atvejai diagnozuoti: 8 intraveniniai narkomanai pagal metadono programą, 4 atėjo iš tirti anonimiškai, 1 narkomanė moteris stacionare (ligoninėje), 5 iš Klaipėdos ir Šiaulių areštinių. Septyni atėjo pasitikrinti į anoniminį pasitikrinimo kabinetą, 4-iesiems tyrimams dėl ŽIV padarytas stacionarus, dviem pagal klinikinį parodymą ir dviem tyrimams padarytas bendra stacionaro tvarka (tikrinami visi ligoniniai). Dviem iš karto diagnozuota AIDS. ŽIV šiemet diagnozuota 2-iesiems kraujo donorams (Šiauliuose ir Klaipėdoje).

Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) straipsnyje, išleistame gruodžio 1 d. ryšium su Pasaulio AIDS diena, parašoma, kad pasaulyje yra užkrėsta 30 milijonų žmonių. Tvirtinama, kad už kiekvieną registruotą yra dar 10 neušimčių nežinomų. PSO duomenis tvirtina, kad kiekvieną dieną 16,000 žmonių kontaktuoja ŽIV. Jei per mūsų buvimą Lietuvoje antrą savaitę buvo registruoti 6 asmenys, tai iki mūsų apsilankymo š.m. liepos mėnesį prognozuojame šimtą.

Lietuva yra labai strategiškoje vietoje, apsupta kraštu, kur yra daug registruotų. Pvz., Karaliaučiuje 1,467, Latvijoje 75, Estijoje 70, Baltarusijoje 1,055, Ukrainoje 17,000.

Lietuvos AIDS centras Vilniuje su skyriais Kaune, Šiauliuose, Panevėžyje ir Klaipėdoje, spausdina lytinio švietimo lankstinukus, duoda daugiau informacijos, kad įtraukti pla-

tesnius visuomenės sluoksnius į šią apsaugos veiklą. Ruošia suvažiavimus, kviečia kvalifikuotus specialistus, ruošia mokymo kursus, konferencijas, sukaupia daug medžiagos šiais klausimais, tiesiogiai organizuoja ir vykdo lytinį visuomenės švietimą keliomis kryptimis.

AIDS pavojus Lietuvoje yra realus. Didėjantis abortų skaičius, didėjantis abortų skaičius nepilnamečių tarpe, abortų, kaip šeimos planavimo priemonės, problema. Moteris neturi kitos išeities apsaugoti nuo nėštumo, kaip tik abortą. Mano surinktais skaičiais, dirbant septynerius metus su perinataline programa, sukelė gėdos jausmą. Skaičiai parodo, kad daroma daugiau abortų nei vyksta gimstamumų.

Švietimo taikinyje turi būti vaikai, moksleiviai, studentai, jaunimas, būsimi suaugtieji, būsimo tėvai ir moksleivių tėvai. Jam lygaus jaunimui (peer-education) kaip tik University of Illinois College of Nursing (UIC CN) ir Lithuanian Mercy Lift (LML) jungtinėmis pastangomis su ruošėm paskaitas Lietuvoje.

Naudojame dr. K. Norr ir dr. McElmurry, R.N. parašytą vadovėlį, kuris naudojamas mokymui JAV ir Botswanoje, Afrikoje. Perduoti tam lygaus jaunimui, mokėme daugiausia medicinos seseris, gydytojus, mokytojus. Per platų dešimties dienų paskaitų sūkurį buvome nustebinatos apie jaunimo elgesį ir vaikų, paauglių ištvirkavimą. Daug jų naudoja narkotikus ir kitus vaistus. Mūsų klausinėjo, kaip su tokiais paaugliais elgtis.

Žiūrime į mūsų numylėtą Lietuvą per rožių spalvą nuspalvintus akinius ir nenorim girdėti, kaip atrodo ta Lietuva, kai akinius nusiimam.

Nuo plento iš toli, toli matyti aukštas Klaipėdos bažnyčios bokštas, kadangi, važiuo-

jant iš Vilniaus, Žemaitijoje yra lyguma. Įvažiuojant į Klaipėdą, matyti senas stiprių rankų pastatytas miestas, kitų Europos miestų lygio pasididžiavimas, matyti aukšti karnai, jauti, kad vyksta prekyba. Jei neklystu, yra 35 jūros laivai, kurie išplaukia su prekėmis, atveža prekes ir žuvis iš įvairių pasaulio kraštų. Senamiestis man primena turgaus aikštę Briuselyje. Užsimerkęs, įsivaizduoju, kiek čia buvo susirinkimų, kokios masės savo prekes arkliais atveždavo pardavimui, net girdi Napoleono žodžius, kai jis nuo balkono prabilo į miestiečius. Atstatai iš filharmonijos rūmų tikintiesiems bažnyčia. Tas bokštas buvo nugriautas sovietmečiu. Šventovė naujai atverta mūrine tvora. Interjeras atstatytas senais suolais. Bažnyčios viduryje, kaip ir kitose bažnyčiose Lietuvoje, nuo lektorius stogo lanku ištieti kaspiniai, tarytum siekia ir rikiuotiesi altoriaus tikinčiuosius.

Iš darbo skuba daug mašinų, užkimštas miestas šiuo atveju nesiskiria nuo kitų Amerikos miestų, bet Klaipėda yra Europa, to žodžio prasme daugiau, mano nuomone, ne kaip Vilnius arba Kaunas.

Palangoje, kur mes gyvenome slaugos tobulinimosi seminaru ruošimui, Baltijos jūra arba duoda energijos, arba atikoma, aiškina lydinčius gydytojas. „Sustok ir pasisemk“. Vakaro metu po aštuntos, pilnačio takas nušviestas ir kitą krantą, nors eik tuo taku pasivaikščioti. Vadovo lydimas, ateina vaikų ekskursija. Smagu klausyti vadovo paaiškinimų Palangos parke. Vaikų veidai šviečia mėnulio šviesoje, o ausys semia kiekvieną žodį. Vakarą malonus, šaltai atsirpas poros dienų. Bangų ošimas duoda savotiškos ramybės, nors gruodžio mėnuo. O miestui po savaitės paskaitų, susitikimų ir patyrimų visai kitas gyvenimas. Kas tikės, kad kas 40-tas klaipėdietis vartoja

narkotikus?

Po savaitės paskaitų ir sunkaus darbo išvažiuojame į Šiaulius. Iki išvažiuojame prisivijo temperatūra ir šalčiai. Temperatūra krenta kaip lapai rudenį. Mašinos skersai kelio, kiti į griovius, o mus kečiaus veža dvi mažos mašinos. Aš su visais bagažais. Su žemaitiu šoferiu atvykome nirmieji į Šiaulių miesto sveikatos mokymo centrą. Antra mašina neatvažiuoja. Susirūpinau. Šeiminkai pradėjo skambinti į apskrities policijos stotis Kretingoje, Raseiniuose ir Šiauliuose, kad patikrintų, gal viena tų baltų mašinų nuvažiuojo nuo kelio. Mano kolegės — sociologė, prof. dr. K. Norr, prof. dr. C. Christiansen, R.N., ir prof. dr. B. Marks, R.N., nemoka lietuviškai, o vairotojas — angliškai. Atsirašo po pustrės valandos, nes vairuotojas pasiklydo ir nuvyko į Šiaulių respublikinę ligoninę. Jis nesiklauso, kai davėme instrukcijas. Gerai, kad ligoninės personalas susiprato ir nurodė, kur važiuoti.

Po šiltos vakarienės ir darbo nuvežė nakvynei. Bendrabutis šaltas. Buvo pastatytos nešiojamos elektrinės valandų krosnelės. Lauke temperatūra 11 laipsnių šalčio (C). Bendrabutis atnaujintas, švaru, bet pirštą galima įkišti į plyšius tarp langų. Ryte sekmadienis. Nuvežė į Sėdūvą aplankyti (LML) remiamus senelių namus ir į apsnigtą Kryžių kalną. Langai šalta, nespėja nuvažiuoti. Grįžę susitikome, aptarėm einamus reikalus ir rytojaus dienos programą. Tą vakarą dalyvavome politiniame susitikime paremti būsimą prez. V. Adamkų su žmona. Prisirinko 700 šiaulielių, o kultūrinę programą atliko „Saulės“ ansamblis, tas pats ansamblis, kuris dalyvavo mano surengtame koncerte Čikagoje perei-

(Nukelta į 5 psl.)

Pranė Šlutiene (kairėje), LML darbuotoja, Aleksandr Slatvickij, MD, Klaipėdos priklausomybės ligų centro direktorius, prof. dr. K. Norr, prof. dr. Carol Christiansen, R.N., centro darbuotoja Nijolė, prof. dr. B. Marks, R.N. iš UIC College of Nursing.

Meška su loku — abudu tokiau

Nereikia ypatingo įžvalgumo, kad pastebėtume dvigubą matą, kuriuo matuojami dviejų didžiausių šio šimtmečio pabaisų — nacizmo ir komunizmo — nusikaltimai prieš žmoniją. Nacių nusikaltimai daug kartų nagrinėti, teisti, pasmerkti ir net po pusimčio metų nuolat prisimenami, tarytum visa tai įvyko vakar. Ypač juos gyvus pasaulio atmintyje palaiko žydai, besistengdami surasti kiekvieną, nors ir mažiausiai prisidėjusį prie jų tautiečių naikinimo Antrojo pasaulinio karo metu, taip pat ruošdami minėjimus, kurdami muziejus.

Tačiau dar vis vengiama per daug garsiai skelbti komunizmo padarytas skriaudas ir nusikaltimus, nusitęsčiusius daug dešimtmečių po Antrojo pasaulinio karo pabaigos. Juk nacizmas gyvavo tik apie dvyliką metų, o komunizmas savo kruvinojo letenoje laikė didelę dalį Europos per penkiasdešimt metų (jeigu tą laikotarpį skaičiuosime nuo Rusijos revoliucijos — apie 70 metų).

Ne vienam kyla klausimas — kodėl, net dešimtmėčiui praslinkus nuo Sovietų Sąjungos žlugimo, kai — bent oficialiai — pasibaigė komunistų partijos era Europoje, dar nebuvo iškelta nei viena byla nusikaltėliui ar jų grupei, vykdyusiai smurtą, politinio bei etninio valymo veiksmus okupuotose kraštuose (ir taip pat Rusijoje)? Gyvieji tų baisių įvykių liudininkai ir kiti dori žmonės jaučia ir nusivylimą, ir teisėtą pyktį, kad vis tebevaikstoma galais pirštų apie sovietų imperijos vykdytą genocidą ir jam netaikomas tas pats pasmerkimas, kaip taikytas nacizmui. Šie patys klausimai dažnai diskutuojami ir užsienio lietuvių tarpe, nes juk Lietuva buvo viena iš skaudžiausių penkiasdešimt metų nukentėjusių nuo raudonojo okupanto vykdomo tautos genocido, kurį ypač prisimename birželio mėn. dienomis.

Ši tema išsamiai nagrinėjama žydų leidžiamame mėnesiniame žurnale „Commentary“ (1998 m. sausis) straipsnyje „Forgotten Communism“, kuriame Alain Besancon (taip pat žydų kilmės) plačiai recenzuoja prancūzų kalba išleistą, labai populiarią 846 psl. knygą „The Black Book of Communism“. Joje šeši istorikai įžvalgiai pateikia ir komentuoja komunizmo bei nacizmo analizę, sugretindami šias dvi totalitarines sistemas ir raudam! jose daugiau panašumų, kaip skirtumų.

Ši knyga buvo sukelusi nemažai kontroversijos, nes autoriai komunizmą ir nacizmą vadina tapatiškais dvyliniais, kadangi abi šios ideologijos stengėsi sukurti „tobulą visuomenę“, sunaikinant kiekvieną individą, kuris į nustatytus remus netilpo. Komunizmas didžiausiu savo priešu laikė kapitalizmą, o nacizmas turėjo „grynus arijų rases visuomenės“ viziją ir be atodairos rėvėjo visus, kurie galėjo tą viziją aptemdyti.

Galbūt ryškiausiai skirtumų tarp nacizmo ir komunizmo galėtume pavadinti metodus, kuriais siekta tos „tobulos visuomenės“ kūrimo. Nacizmas daugiau rėmėsi fiziniu nepageidaujamų žmonių sunaikinimu, o komunizmo siekiai buvo nužudyti sielą: nepaisant, kad milijonai pavergusių išliko gyvi, bet jie yra dvasiniai sukloduoti, kai kurie nebepagydomai. Straipsnio autorius tvirtina, kad nužudyti žmogaus dvasią yra nemažesnis nusikaltimas, kaip sunaikinti jo kūną arba atimti gyvybę. Tad visai nelogiška, kad šios dvi totalitarinio režimo sistemos skirtingai — nacizmas griežtai smerkiamas, o komunizmo nusikaltimus (kurie yra galbūt dar didesni, nes tęsėsi nepalyginamai ilgiau) bežiuriškai praeina. Netinomi valymo veiksmus okupuotose kraštuose (ir taip pat Rusijoje)? Gyvieji tų baisių įvykių liudininkai ir kiti dori žmonės jaučia ir nusivylimą, ir teisėtą pyktį, kad vis tebevaikstoma galais pirštų apie sovietų imperijos vykdytą genocidą ir jam netaikomas tas pats pasmerkimas, kaip taikytas nacizmui. Šie patys klausimai dažnai diskutuojami ir užsienio lietuvių tarpe, nes juk Lietuva buvo viena iš skaudžiausių penkiasdešimt metų nukentėjusių nuo raudonojo okupanto vykdomo tautos genocido, kurį ypač prisimename birželio mėn. dienomis.

Ši tema išsamiai nagrinėjama žydų leidžiamame mėnesiniame žurnale „Commentary“ (1998 m. sausis) straipsnyje „Forgotten Communism“, kuriame Alain Besancon (taip pat žydų kilmės) plačiai recenzuoja prancūzų kalba išleistą, labai populiarią 846 psl. knygą „The Black Book of Communism“. Joje šeši istorikai įžvalgiai pateikia ir komentuoja komunizmo bei nacizmo analizę, sugretindami šias dvi totalitarines sistemas ir raudam! jose daugiau panašumų, kaip skirtumų.

O kas pasirūpins, kad būtų nubausti komunizmo vardu vykdytą tautų genocidą? Atleisti savo skriaudejams yra dieviška, bet kai kurie nusikaltimai šaukiasi ir žmonių ir dangaus keršto!

Nuotr. Alberto Kerelio

TRAKAI

PETRAS MATEKŪNAS

Nr.8 Tėsinys

Tie skliautai, kaip esą įrengti kalno slinkimui sulaukyti. Taip pat jis mano, kad kalnas buvo supiltas dar prieš pilies pastatymą.

Grafas E. Tiškevičius dar užtikro krosnies pėdsakus, plytų nuolaužų ir didelį skylėtą šaukštą. Iš tų radinių jis padarė išvadą, kad jie yra vėlyvojo pastato liekanos, o šaukštą buvo naudojamas pagonių kulto reikalingas, nes pagonys tuomet maldyklų neturėjo ir maldėsi kalno viršūnėje po atviru dangumi. Toks jo išvada džiojimas davė pagrindą šio kalno „Aukų“ vardui.

Antroji pilies dalis vadina priešiuli ar žemutinę pili-mi, užėmusi 2,5 ha žemės plotą. Nuo aukštutinės pilies ir sausumos buvo atskirta ne tik

grioviu, bet taip pat apsupta aukšta, stipria gynybine mūro siena su bokštais. Tai buvo stipriausia pilies dalis, nes, priešui artėjant, šioje vietoje susirinkdavo ne tik pilies gynejai, bet atbėgdavo Trakų miestelio ir apylinkių gyventojai.

Priešpilis sudaro netaisyklingo keturkampio formą. Iš visų keturių pusių apsupta gynybine mūro siena, kurios kampuose ir viduryje stovėjo bokštai. Trys iš jų, būtent, šiaurės vakarų, pietvakarių ir pietryčių, išsiskyrė iš visų kitų savo dydžiu. Jie pritaikyti flanginei gynybai. Jie buvo išsikišę iš gynybinių mūro sienų į lauko pusę, kad lengviau būtų apšaudyti priešą, priartėjus prie gynybinės sienos. Bokštus dar supo plonesnės akmeninės sienos.

Iki mūsų laikų išliko tik keli labai apgriuve bokštai, o kiti visai išnyko nuo žemės paviršiaus. Per 1962-1964 m. pa-

darytus archeologinius tyrimus jų pamatai buvo užtikti ir ant jų patį pamatų buvo atstatyti nauji, apgriuve — restauroti. Iš viso priešpilyje buvo septyni keturkampiai bokštai. Keturi bokštai stovėjo priešpilio kiemo kampuose ir po vieną — pietryčių, pietvakarių ir šiaurės vakarų sienų viduryje. Ties pietvakarių sienos viduriu, kaip archeologai mano, buvo pagrindiniai pilies vartai.

Iš jų geriausiai išsilaikė pietrytinis, turįs 15 m ilgio ir 15 m pločio, stovėjęs Luko (Bernardinų) krante. Jo sienos išliko iki ketvirtos aukšto. Tai vienintelis bokštas su kontrforsais kampuose. Sienos nuo 3.2-3.3 metrų storio. Mūrytas beveik iš akmenų. Jo viduryje yra patalpos. Jų dydis nuo 8,5 m pločio. Nuo ketvirtos aukšto sienos mūrytos tik iš plytų. Pirmam aukšte teturi dvejas duris ir negilų pusrūsį. Pro vienas duris įeinama į bokšto

pirmąjį aukštą, o kitos į koridorių, kurio gale yra laiptų kambariukas, jungiantis laiptais visus aukštus. Antrame ir trečiame aukšte padarytos pertvaros. Langai įvairaus dydžio. Apatiniuose aukštuose langai pritaikyti gynybai, o viršutiniuose — didesni ir plaatesni. Šis bokštas buvo 1963 1965 m. atstatytas.

Visi kiti bokštai pastatyti, kaip gynybinės sienos, iš akmenų, plytų ir net kai kuriuose bokštuose užtikti ketvirtainiai mediniai rąstai. Apdengti ne čerpėmis, bet medinėmis lentelėmis, nes čerpių, juos restauruojant, nerasta. Kai kurie, kaip ir pietryčių bokštas, turi pusrūsį, storas sienas, vienodus langus ir patalpas, kurios yra mažos ir pritaikytos pilies igulai.

Gynybinė mūro siena, kuri supa pilies vietovę, buvo pastatyta, kaip ir bokštai, iš akmenų, plytų, o kai kuriose vietose panaudoti rąstai. Jos ilgis

apie 200 metrų. Išliko daugiausia tik pamatai. Tarp pietryčių ir pietvakarių bokštų sienos vidury, kaip manoma, buvo vartai. Tai buvęs didžiausias bokštas ir labiau įsikisęs į lauko pusę.

Pusiasalio pilis buvo stipri ir sunkiai priešų užimama. Kryžiuočiai ją buvo užpuolę 1377 m. Nors jie dėjo daug pastangų, bet pilies užimti negalėjo. Tik 1383 m. po kelių savaitių apgulimo, jiems pavyko pilį paimti. Ypač pilis nukentėjo, kai kovos vyko su Jogailos kariuomene. Kovos tęsėsi šešias savaites. Pilies gynybinės sienos buvo labai apgrautos. 1391 m. pilį ir miestelį sudegino kunigaikštis Skirgaila, kai pamatė, kad negalės atsilaikyti prieš Vytauto kariuomenę. Nuostoliai buvo dideli. Po šių kovų, Vytautui atgavus savo tėviškę, pilį tų jau atstatė.

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ TELKINIAI

DIPLOMATAI LANKĖSI
PHILADELPHIJOJE

Gegužės 21 d. Lietuvos ambasadoje Vašingtone Stasys Sakalauskas, ambasados pirmoji sekretorė Rita Kazragienė ir pirmasis sekretorius Rolandas Kriščiūnas lankėsi Philadelphijoje.

Trumpo vizito metu diplomatai susitiko su miesto meru Edward Rendell, kuris už nuopelnus miesto vystymuisi ir įtaką federalinėse institucijose dažnai vadinamas „JAV meru Nr.1“. Merui buvo padėkota už ilgąmetį palankumą vietos lietuviams ir Lietuvai. Su meru aptarti Lietuvos ministro pirmininko vizito į JAV, Lietuvos siekių tapti NATO nare klausimai. Su miesto valdžios vadovu aptartos galimybės skatinti regiono įmonių investicijų interesą Lietuvoje. Buvo diskutuota ekonominio bendradarbiavimo tarp Philadelphijos regiono ir Lietuvos klausimais. Įvyko idomus ir naudingas susitikimas su miesto vicemeru ekonomikos klausimais Herb Vederman. Meras Edward Rendell buvo pakviestas apsilankyti Lietuvoje.

Lankantis Philadelphijoje Tarptautinių lankytojų taryboje (International Visitors Council), Lietuvos ambasados Vašingtone atstovai susipažino su IVC tikslais, pristatė Lietuvos ekonominę politiką, aptarė bendradarbiavimo galimybes.

Susitikus su Didžiosios Philadelphijos Prekybos rūmų atstovais, buvo pristatyta Lietuvos ekonomikos būklė bei vystymosi tendencijos, nušviestos pagrindinės Lietuvos vyriausybės vykdomos refor-

mos. Su Prekybos rūmų atstovais buvo aptarti galimi Philadelphia įmonių interesai Lietuvoje, pasiūlyta apsvarstyti galimybę surengti Philadelphijos regiono įmonių (Rūmai jungia apie 6,000 įmonių, yra didžiausi regione) prekybos misiją į Lietuvą.

Įvyko susitikimas su Amerikos Lenkų kongreso rytinės Pensilvanijos padalinio viceprezidente Theresa B. Romanowska. Buvo kalbėtasi apie labai geras Lietuvos ir Lenkijos santykius, abiejų valstybių integraciją į Vakarų struktūras, lenkų ir lietuvių išeivių veiklą JAV. Prisiminta JAV lietuvių politinė parama Lenkijai NATO narystės reikalu, žadama JAV lenkų parama Lietuvai.

Ambasados delegacija apsilankė Philadelphijos Šv. Andrejaus parapijos klebonijoje ir susitiko su klebonu Petru Burkausku. Klebonui padėkota už jo pasiūlojamą darbą, puoselėjant vietos lietuvių krikščionišką veiklą, aptarti parapijos išlaikymo reikalai.

Lietuvos ambasada Vašingtone dėkoja Jeane ir Timothy Dorr, lydėjusiems delegaciją viso vizito metu, o taip pat Romai Krušinskienei, buvusiai JAV LB Philadelphijos apylinkės pirmininkei, Terešei ir Algimantui Gečiams, Vytautui Maciūnui ir visiems, kurie prisidėjo, organizuojant sėkmingą vizitą.

Lietuvos ambasados
Spaudos ir informacijos
skyrius

Iš kairės: „Gijos“ sambūrio pirm. Dainius Zalenskas, Vytautas Kernagis ir Lietuvių namų pirm. Algis Penkauskas po V. Kernagio koncerto gegužės 9 d. Lietuvių namuose, Cleveland, OH. Nuotr. Lino Johansonas

OHIO LIETUVIAI —
SUKRUSKIME

Jau seniai žinoma, kad ilgametis Ohio gubernatoriaus George Voinovich kandidatas į JAV senatą. Jo kandidatūrai remti komitetas išsuntinėjo priešrinkimines kampanijos ir finansinės paramos prašymo laiškus. Voinovich yra Ohio lietuviams puikiai žinomas kaip jų ištikimas draugas dar nuo tų dienų, kai jis buvo Clevelando miesto meras. Net ir būdamas gubernatoriumi, jis iš Ohio sostinės atvykdavo į mūsų minėjimus, o pereinant nepriklausomybės minėjimo progą jis buvo apjuostas tautine juosta ir paskelbtas Lietuvos garbės piliečiu.

Š.m. liepos 7 dieną 6:30 val. vak. prabangiam Landerhaven klube jo gimtadienio garbei ruošiamas dviejų valandų pasilinksminimas ir vaišės (barbeque), į kurias jo kandidatūrai remti lietuvių komiteto iniciatoriai, dr. Viktoras Stankus ir Ada Stungienė, kviečia balsuotojus gausiai at-

silankyti. Vienam asmeniui įėjimas yra 62 doleriai. Čekius rašyti „Voinovich for Senate“ vardu ir siųsti arba dr. Viktorui Stankui, arba Adai Stungienei, žemiau nurodytais adresais. Užsakymus taip pat galima padaryti telefonu, tačiau ne vėliau liepos 1-os dienos, kad laiku būtų padarytos rezervacijos ir paruošti stalai.

Voinovich buvimas Senate labai pozityviai prisidės prie Lietuvos Respublikos reikalų, remiant jos kandidatūrą į NATO ir talkininkaujant jos gerovei. Balsuokime už tą nuosirdų lietuvių bičiulį ir dalyvaukime jo garbei rengiamose vakaronėse.

Landerhaven adresas: 6111 Landerhaven Drive, Mayfield Heights, OH.

Dr. Viktoras Stankus — adresas ir telefonas: 5001 Mayfield Rd., Suite 130, Cleveland, Ohio 44124, tel.: 216-381-3580; Ada Stungienė — adresas ir telefonas: 9063 Regency Woods, Kirtland, OH 44094, tel.: 440-256-4906.

Aurelija M. Balašaitienė

Svečiui iš Lietuvos prof. Tumenui malonu buvo pasisvečiuoti pas pažįstamus Clevelande. Iš k. priekyje Ed. Čapas, jo žmona Olga ir dukrelė Arbela. II eil. — prof. S. Tumenas, Henrikas ir Stefanija Stasai.

Nuotr. V. Bacevičiaus

GYVENIMO DUETAS

Dr. Adolfas Damušis Amerikoje

Dr. Adolfas Damušis, 1959 m. rašydamas apie prof. Juozą Brazaitį, išsireiškia, kad „rinkimo ar paskyrimo keliu į rezistencijos kovą nesijungiamo — į ją įeinama savanoriškai, pagal savo sąžinės balsą“. Tie žodžiai tinka ir jam patiam, ne tik išsijungusiam į rezistencijos kovą, bet tapusiam vienu pagrindiniu tos kovos vadu Lietuvoje ir Amerikoje.

Sąžinės balsas įpareigojo Adolfą tiesiai ir savosios tautos gerovei, ir tą įsipareigojimą jis vykdė. Tas balsas atvedė jį į rezistenciją. Rezistentas tėvynėje, toks pats išliko ir atsidūręs užsienyje. O užsienyje jis atsirado, keliaudamas per naciškos Vokietijos kalmes.

Jubilatas visą gyvenimą reiškesi mokslo, visuomeninės veiklos ir jaunimo auklėjimo srityse, o istorinė lemtis buvo tokia, kad rezistencija tapo visų tos veiklos sričių tarsi ryšys.

Kalėjimai, paskui Vakarų tremtis nutraukė Jubilato akademinę karjerą Lietuvoje, bet jis nepakriko ir jau Vokietijoje griebėsi lietuvių jaunimo auklėjimo ir švietimo darbų. 1947 m. Damušis šeima atvyksta Amerikon. Čia Adolfas savo profesinės žinias pritaiko Amerikos gigantiškoje pramonėje ir pradeda dirbti pramonės tyrimo laboratorijose. Amerikoje daugelyje tikslųjų mokslų sričių pramonės tyrimo laboratorijos lenktyniauja su universitetais. Čia dirbdamas dr. Damušis parašė daug mokslinių studijų ir užpatento per 20 technologinių išradimų.

Tyrimai laboratorijose nebuvo tik šaltinis pragyvenimui, bet kūrybinis darbas, nešęs mokslininkui dvasinį pasitenkinimą. Gal kam atrodytų į keistą, bet Damušis tikslųjų mokslų kūrybą riša su idealizmu ir tarnyba savo tautai. 1958 m. „I laisvė“ žurnale jis supažindė skaitytojus su nepriklausomos Lietuvos tikslųjų mokslų ir pramonės pažanga ir prognozuoja augimo sąlygas išsilaisvinusioje Lietuvoje.

Prieš 40 metų A. Damušis

jau pramatė atominės energijos pajungimą pramonės vystymui, o iš konkrečių pramonės šakų palankias augimui sąlygas jis prognozavo azotinių medžiagų gamybai, ypač azotinėms trąšoms, statybos medžiagų gamybai, pramonės šakoms, kurios naudoja žemės ūkio gaminius kaip žaliavą, vaistažolių pramonei ir t.t. Bet tuo metu jaunas mokslininkas prognozėmis nepasitenkina. Jis pereina į idealistinę plotmę: „Kaip visuomenėje, taip ir studijuojančiame jaunime reikia ugdyti šventą supratimą, kad šalia tikslųjų mokslų būtina reikla idealizmo ir aukos dvasios, pašvenčiant įgytas žinias aukštesniam tikslui“.

Amerikoje Ad. Damušis labiausiai buvo žinomas kaip visuomenės veikėjas. Jis buvo Ateitininkų federacijos vadas, federacijos tarybos pirm. LKMA narys-mokslininkas, Lietuvių Romos Katalikų susivienijimo Amerikoje jaunimo komisijos pirm., Amerikos Lietuvių Romos Katalikų federacijos pirm., Lietuvių fronto bičiulių tarybos pirm., Prof. Stasio Šalkauskio kūrybinės premijos laureatas.

Kaip visuomenininkas, Ad. Damušis visur ir visada buvo laukiamas kaip paskaitininkas ir svarstymų dalyvis minčiai pažadinti, intelektualinių žinių bagažai papildyti, kuriamam projektui aptarti, išvados padaryti. Čia Adolfas buvo nepamainomas. Jam visuomeniškai veikti — tai koks konkretus daryti. Štai vienas pavyzdys.

Atvykęs Amerikon gan greit atsidūrė reprezentacinės organizacijos, ALRK Federacijos vadovybėje. Tos organizacijos pirmininkas, išsyrus kai kuriuos atvejus, reprezentacija ir užsiiminėjo. O A. Damušis tą postą panaudojo vienam iš didžiųjų Amerikos lietuvių projektų įgyvendinimui, būtent, **Dainavos jaunimo stovyklos įkūrimui**. Tas projektas eilę metų buvo ne tik Jubilato, bet visos Damušio šeimos didelis rūpestis ir sunkus dar-

bas. Bet to darbo rezultatas tapo užtarnautu pasididžiavimu ir jo asmeniškai, ir jo šeimos, ištikimų bendradarbių ir visos Amerikos lietuvių katalikų visuomenės.

Kiekvienas Damušio vykdomas ar remiamas projektas buvo statorias ne ant smėlio, bet ant tvirtų, faktais patikrintų ir logiškai pagrįstų pamatų. Jo cheminės technologijos mokslinės išvados remėsi laboratorinių tyrimų duomenimis, o visuomeninių rezistencinių klausimų nagrinėjimuose dr. Damušis siekdavo pirminių šaltinių. Jis ėjo „ad fontes“. Sakysime bolševikų ir nacių Lietuvoje vykdyto genocido nuostolių apskaičiavimui jis išsivijo surinko statistinius duomenis, juos patikrino grafiniu metodu ir paskelbė išvadas, apie kurias autoritetingas to klausimo tyrinėtojas Lietuvoje dr. Arvydas Anušauskas šios savaitės „Veide“ galėjo pasakyti: „Kadaise JAV išėjo Adolfo Damušio knyga apie Lietuvos nuostolius — mūsų duomenys vos ne tiksliai sutapo su jo pateiktais bendrais skaičiais, tik mes patikslinome vidinį pasiskirstymą“.

(Kai Adolfas Damušis nustatė, kad okupacijoje Lietuva neteko daugiau kaip milijono gyventojų, išsivijo pasigirdo balsų, kad tai istorijos mitologizavimas, kad skaičiai išpūsti.)

Šiomis dienomis Amerikoje turi išeiti anglų kalba Adolfo Damušio Lietuvos rezistencinio laikotarpio istorija. Eidamas „ad fontes“, jis savo iniciatyva tyrinėjo kai kuriuos Vokietijos ir Amerikos archyvus, rinko autentiškus dokumentus, juos tikrino, lygino su kitais šaltiniais ir formulavo savo tezes. Tuo būdu Jubilato asmenyje turime ne tik cheminės technologijos mokslininką, rezistentą praktiką, plataus masto visuomenininką, bet ir rezistencinio laikotarpio Lietuvos istorijos tyrinėtoją.

Daug kas Lietuvoje žino apie „I pilnutinę demokratiją“ leidinį, bet vargu kas žino apie Lietuvių fronto bičiulių CREDO, kuris praplečia ir papildo „I pd“ svarstymus. CREDO yra Adolfo Damušio darbas, paskelbtas 1978 m. ir liudija jo intelektualios minties dinamiškumą.

(Ir aš iki šiol negaliu atsakyti į klausimą, kodėl nė vienas

Jadvyga ir dr. Adolfas Damušis

CLASSIFIED GUIDE

S K E L B I M A I

IVAIRŲS

ELEKTROS
[VEDIMAI — PATAISYMAI
Turis Čikagos miesto leidimą.
Dirbu užmiesty. Dirbu greitai,
garantuotai ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

LIETUVIS, lauko priežiūros
darbų (landscaping/maintenance)
bendroves savininkas,
Washington, D.C., ieško dar-
bininko, kuris galėtų atlikti
lauko priežiūros darbus.
Galime padėti gauti darbo
leidimą. Suteikiamas pigus
būtas — \$130 mėnesiui.
Kreiptis tel. (202) 244-2373.

AUTOMOBILIO, NAMŲ, SVEIKATOS,
IR GYVYBES DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Auksė
S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8854
(773) 581-8654

FOR RENT
1 bedrm. apt. 2nd fl., heated;
near Archer & California Ave.
\$450 a mo. Call after 6 p.m.
Tel. 312-623-8603.

Išnuomojami 2 kamb.
su bendra virtuve
Brighton Parke
Tel. 630-257-8847

Išnuomojamas 3 mieg. bt.,
Alsip, IL. Be gyvuliukų, +
„sec.deposit“. Rami aplinka.
Tel. 708-371-5861.

Perkate automobilį?
Turite Kredito problemą?
Nėra kredito istorijos?
Pirmas automobilis?
Ne problema!
Mazi mėnesiniai
mokesčiai!
Nėra pradinio mokesčio!
Galite sėst už vairo
šiandien!
(630) 579-1033
Kviesti Ricardą

SHOW TOWN INC.

Visus kviečia į ryškiausios Lietuvos pop-muzikos žvaigždės

DŽORDANOS BUTKUTĖS

koncertų-diskoteką, š.m. birželio 20 d. 8 val. vakaro

WILLOWBROOK GRAND BALLROOM

8900 S.Archer Rd., Willow Springs, IL

Tel. 708-839-1000

Bilietus galima įsigyti:

Atlantic Exp. Co.

2719 W. 71 St.

Tel. 773-434-9330

Informacijai ir rezervacijoms skambinti: 630-632-4403 arba 708-715-8712

ŠTA VIETA BUVO SKIRTA TIK JUSŲ SKELBIMUI

atsikūrusios Lietuvos vyriausybei nebuvo reikalinga Jubilato išmintis, patirtis, idealizmas, ir kodėl „skubos tvarka“ stengiamasi pamiršti 1940-1941 m. rezistentus ir 1941 m. birželio sukilimą).

Baigdamas, noriu pasakyti, kad esu girdėjęs Jadvygos Damušienės ir Adolfo duetą — vokalinį duetą. Kas gerdo, pripažino, kad tai buvo gražūs ir suderinti balsai. Bet šios dvi savarankiškos asmenybės yra sudainavę ir dar tebedainuoja nuostabių gyvenimo duetą. Mokslinėje kūryboje Adolfas turbūt dainavo solo, bet kitoje veikloje jie buvo lygiavertiai partneriai.

Damušio duetą į šeimos chorą praplečia jų vaikai: dr. Vytenis — mokslininkas ir visu-

NEKILNOJAMO TURTO

GREIT PARDUODA

RE/MAX
REALTORS
(773) 586-5959
(708) 425-7160

RIMAS L. STANKUS

• Greitas ir sąžiningas pataravimas
• Nuosavybės įkainavimas veitui
• Perkame ir parduodame namus
• Pensininkams nuolaide

KMIECK REALTORS
7922 S. Pulaski Rd.
4365 S. Archer Ave.

DANUTĖ MAYER
773-284-1900

Jei norite parduoti ar pirkti namus
kreipkitės į Danutę Mayer. Ji
profesionaliai, sąžiningai ir asme-
niškai pataravus. Įkainavimas
veitui.

SEMI DRIVERS

Needed with CDL. No Haz. Mat. to
travel in the Midwest. Must be able to
speak & write English.

708-343-0125
Ask for Charlie
7 a.m. to 5 p.m. Mon. thru Fri.

HELP WANTED

Seima šiuo metu Čikagos dalyje ieško
nerūkiančios, katalikės, lietuvių šeimi-
ninkės. Angli k. nebūna, darbo instrukci-
jos parasytos lietuviškai. Seimininkės parei-
gos: prižiūrėti 94 ir 95 m. amžiaus porą Wil-
mette miestelyje, gyventi kartu 24 val. i
dieną, 7 dienas savaitėje; gali pasiimti laisvų
dienų, jei suras nerūkiančią moterį ir jei
užmokės. Darbovietė 5 min. pėsčiomis iki
batnykės ir krautuvų, 7 min. autobusu nuo
batnykės ir krautuvų, 7 min. autobusu nuo
CTA Linden traukinio stoties, 5 min.
pėsčiomis nuo Metra traukinio stoties, 5 min.
autobusu nuo 94 greitojo. (Eden Express-
way). Kreiptis angliškai ir palikti „mes-
sage“. Tel. 847-256-7874.

DR. ADOLFAS DAMUŠIS

Namams Paskolos, Apdraustos Sąskaitos

Mutual Federal Savings and Loan
Association of Chicago

2212 West Cermak Road, Chicago, IL 60608

(773) 847-7747

Casimir G. Oksas, President

Patamaujam Čikagos ir Apylinkių Lietuviams Daugiau Kaip 91 Metus.

APMASTYMAI IŠ ELLICOTT MIESTELIO

„Kad grįžtu laimingai sutęs ir broliai į gimtą šalę šventos Lietuvos...“ Klausau šios giesmės Baltijos lietuvių Sv. Alfonso parapijos bažnyčioje šv. Mišių metu ir susimąstau. Dažnai tą gražią giesmę girdėdama anais laikais, susigraudindavau ir nepajusdavau, kaip sudrėkdavo akys. Ten už Atlanto, okupuoto engiamo kentėjo mano tėvynė, o mes, išsiblaškę po platųjį pasaulį, maldavome Aukščiausiąjį, kad grąžintų mūsų tėvynei laisvę ir kad mes visi galėtumėm sugrįžti namoliai. Atrodo, kad šioji muziko Mykolo Mikulskio parašyta giesmė sugrąžino ir Aukščiausiąjį, tiesiog stebuklingai sugrūvo „blogio imperiją“, o Lietuvą atgavo laisvę ir nepriklausomybę. Tačiau mano vietovės lietuvių choras, kuriame ir mano žmona gieda, ir toliau meldžia grįžimo, nors nei vienas negrįžo ir net nežada grįžti. Tad kodėl jie, ir kiti mes, negrįžtame?

Būdamas Lietuvoje, vieną vakarą atsukęs televiziją netikėtai pamaciau pasikalbėjimą su Lietuvoje beviešintu buvusiu JAV LB pirmininku, žymiu Amerikos lietuvių veikėju, rašytoju Vytautu Volertu. Į klausimą, ar jis nemana grįžti gyventi į Lietuvą, paprastai iškalbus V. Volertas, kažkaip lyg ir ieškojo atsakymų. Vienas jų buvo, kad jau per giliai įleistos šaknys Amerikoje. Lietuviai žiūrovai neabejotinai turėjo susidaryti įspūdį, kad „suamerikonėjimas“ yra savo padaręs.

O visgi tai nėra V. Volertas tikrai nėra nei „suamerikonėjęs“, dėl tų šaknų ir drįsčiau suabejoti. Tų jis gyvena ir tebegyvena lietuviškoje aplinkoje, jo namo kambary sienos nukabintos lietuvių dailininkų kūrinių, darbo kambary lentynos lūžta nuo lietuviškų knygų, vienas sūnus sukūręs lietuvišką šeimą, kitas kunigas Kanados lietuvių parapijoje, ir abu aktyvus lietuviškoje veikloje. V. Volertas praturtino išeivijos literatūrą ir periodiką savąja kūryba, o organizacinius sugebėjimus panaudojo lietuvių išlaikymo ir okupuotos Lietuvos laisvinimo reikalam.

Volertai nebuvo vieninteliai susikūrę svetimame, nors ir svingingame krašte, lietuvišką aplinką ir nepagalėję nei laiko, nei lėšų Lietuvos labui. Tai kodėl šiandieną, kai Lietuva pagaliau yra laisva, jie ir kiti negrįžta į savo išsivajotą tėvynę, dėl kurios tiek dirbo ir aukojosi? Ne kartą pamąstau ir aš, kodėl gi aš nedrįstu grįžti gyventi į Lietuvą? O paklaustas, visada turiu atsakymų, kuriais ir pats bandau tikėti. Mano tėvai, jau persiritę devyniasdešimtmetį, yra ligoti ir jiems persikėlimas būtų tiesiog neįmanomas. Dukrė pusėtinai uždirbanti, juk negali viską mesti ir ieškoti darbo Lietuvoje, iš kurio vos galės pragyventi. Bet ar aš grįžčiau, jei neturėčiau paliegių tėvų ir dukters? Gyvendamas JAV, ilgįuosi Lietuvos. Ilgiuosi lietuvių kalbos kasdieniniame gyvenime, televizijoje, radijuje. Ilgiuosi lietuviško jaunimo klegesio gatvėse, parodų, knygų pristatymų, koncertų, na, ir lietuviško maisto, bendravimo su giminėmis, pažįstamais. Tačiau, ilgesnį laiką pabuvęs Lietuvoje, pradedu pasigesti amerikietiškos tvarkos, švaros, aptarnavimo ir apskritai mandagumo. Bet labiausiai pasigendu savųjų namų Amerikoje.

Karo metu apleidę Lietuvą, blaškėmės po Vokietiją, dau-

gelį metų neturedami savosios pastogės. Daugelis mūsų gyvenome buvusių kareivinių, belaisvių stovyklų barakuose. Įsigyti savąją gūtą ne tik nebuvo galimybės, bet tuo ir nesirūpinome. Juk svetur gyvenome tik laikinai. Buvome įsitikinę, kad tik laiko klausimas, kada amerikiečiai ir anglai privers rusus pasitraukti iš Baltijos kraštų ir mes galėsime grįžti į Lietuvą. Laukėme net karo. Net ir, susidarius galimybėms emigruoti į kitus kraštus, vykome ten tik laikinai.

Laikinai mūsų vyrai vyko dirbti anglių kasyklose į Angliją ir Belgiją, miškų kirsti į Kanadą, o merginos ten dirbtį tarnaitėmis. Daugelis atsisakė emigruoti į Australiją, nes bus per toli grįžti į Lietuvą. Tik, atvykę į Ameriką, pradėjome rimčiau kurtis ir taupyti namų įsigijimui. Bet ir čia pirmaisiais metais dar tikėjome grįžimu į Lietuvą. Štai S. Bublėnė dar 1951 m. su kaltes jausmu rašo Vokietijoje likusiam filosofui dr. Antanui Macceinai, kad nusipirko namą. Šis atsako: „...neisgraužk per daug, įsigijusi namelį. Iš laikų tik kelevinė drąsa, kad atėjus laikui ne kiek neabejotum (dėl namo) keliauti tėvynėn...“ (Iš 1951 m. dr. Antano Macceinos laiško Stasei Bublėnei.)

Visgi, įvyko tai, kad po kelių dešimčių metų, tiek aš, tiek dauguma mūsų, praradome tą „kelevinę drąsą“ ir negrįžtame... Tad, kokie tie namai, kurie mus, išėjusius į pensiją, sulaiko nuo grįžimo? Atvykę į Ameriką, su mažomis išimtimis, pradėjome dirbti ir apsigyvenome miestuose. Būrėmės artiau čia ankstyvesnių emigrantų įkurtų bažnyčių, klubų, lietuvių namų. Pavyzdžiui, Baltimorės mieste stengėmės apsigyventi tokioje Hollins gatvėje, kur buvo vadinamieji lietuvių namai.

Namai šioje gatvėje, kaip ir visoje Baltimorėje, man priminė ilgą ilgą traukinį: ilgą eilę veik vienodų langų ir durų. Šis rajonas tapo žinomas, kaip „Little Lithuania“ (Mažoji Lietuva), tačiau neilgai ten ramiai galėjome gyventi. Į aplinkinius rajonus pradėję skverbtis kitos rasės gyventojai užpildinėjo ir apilėšinėjo lietuvių. Toje gatvėje turbūt neliko nei vieno lietuvi, kuris prie savo namų nebūtų apiplėštas. Tiesos vardan, reikėtų pasakyti, kad buvo užpildinėjami ne tik lietuviai, bet apskritai baltieji, ypač vyresnio amžiaus. Tada ir prasidėjo „emigracija“ į užmiesčius. Ten gražioje gamtoje išaugo, nors ir brangoki, bet patogūs individualūs namai, su didokais žemės sklypais, arti greitkelių, tačiau be jokių viešojo transporto susisiekimo priemonių.

Ir taip pasklido lietuviai po užmiesčius, įsidarėję į vadinamą Amerikos vidurinę klasę. Jei ankstiau, išstengęs pro duris iš savo namo, tuoj išvydavo savo kaimyną lietuvi, čia pat sėdintį ant savo namo laiptelių, tai šiandieną mano artimiausias lietuvis kaimynas gyvena už 5 kilometrų. Bet užtai mano kieme lankosi stirnos, nuo laukinių triušių pertekliaus gina apsigyvenusius laipę, vasarą uodus išgaudo palėpėje įsiveisę šikšnosparniai, o nuo voverių, besigrauziančių į namą, ginuosiu pats. Kasdieninį gyvą bendravimą su lietuviu pakeitė Internetas. Kiekvieną rytą atsikėlęs, tuoj įjungiu kompiuterį ir užmezgu pokalbį su pažįstamais Lietuvoje ir kitur.

Gelių pardavėjos Gedimino prospekte Vilniuje.

Nuotr. Viktoro Kapočiaus

Per kompiuterį taip pat klausau Lietuvos radijo pirmąją programą ir kartais M-1 plius. Apie pietus laukiu paštininko su išeivijos ir Lietuvos spauda. Džiaugiuosi gauti iš Lietuvos naują knygą, pašto ženklais, sidabrine moneta ir vienu kitu laišku. Karts nuo karto Zinaida Nutautaitė iš Vilniaus plokštelių studijos pradžiuoja naujausiu kompaktiniu disku ir papildo mano lietuviškos muzikos rinkinį. Vakare vėl aš Internetu: pasikeičiu laiškais su bičiuliais Amerikoje ir taip pat perskaitau jau rytojaus „Lietuvos rytą“ bei „Kauno dieną“. Tokį ar panašų gyvenimą susikuriau aš ir kiti pensininkai, ir jautiamės gyveną tarsi Lietuvoje. Mūsų čia sukurti namai, plačiai to žodžio prasme, sulaiko mus nuo grįžimo į Lietuvą. Sunku mums būtų pakuotis ir kraustyti vėl už Atlanto. Ir kur ten apsigyventi? Daugiabučiuose. Juk esame įpratę atsisukti ar užsisukti šilumą, kada norime. Atsisukę čiaupą, žinome, kad iš jo visada tekės vanduo: karštas jei tokio norešime, ir šaltas — neatsiduodantis rūdimis. Sunku mums būtų kopiti šlapimu dvokiančiomis, tamsiomis laiptinėmis, o per seni esame ginčytis su kaimynais ir įtikinėti juos, kad laiptinė yra dalis buto ir ją reikia užlaikyti švariai, saugiai... Argi norėtume savaime bute slėptis už dviejų durų, kai čia mūsų namų durys geru kojų spyrtu atidaromos ir tai mūsų nebaušina. Kaip ilgai džiaugtumės nauju ar apynauju automobiliu, pasistatę jį prie daugiaubučio, o čia prie savo namo paliekame jį net nerakintą. O jei ir pavogtų, draudimas vis tiek viską padengtų, be to, dažniausiai turime ir kitą. Draudimas padengtų ir iš-

laidas, jei nuo senatvės nusilpusiu regėjimu kam nors įvažiuotumėte ir dėl mūsų kaltės būtų nuostolių. Dažnai, telefonu užsisakę kompiuterius ar kitus reikmenis, randame juos atvežtus ir paliktus prie durų. Kaip ilgai jie lauktų Lietuvoje, kol vaikėzai jais ne susizavėtų? Grynų pinigų didesnėmis sumomis taip pat nesinešiojame, nes, ką nors pirkdami, mokame arba čekiais, arba kreditu kortelėmis, už kurias nei cento nereikia laikyti banke. Sąskaitas gauname už poros savačių ir, jei per mėnesį už pirkinį sumokame, ta paslauga mums ne tik nieko nekainuoja, bet dar gauname lengvatų, pvz., nupigintą kelionę lėktuvu ar ką nors panašaus. Į miestus retai tevažiuojame, nebent sekma dienį ir ten belikusią lietuvių bažnyčią ar lietuvišką renginį. Nesaugu ten ir neabejotina, kad Vilniuje ar Kaune vakare ar naktį tikrai yra saugiau nei Amerikos didmiestyje. Vaziuodami per miestą, būtinai užsidarome mašinos langus ir užsirakiname duris. O Baltimorėje, pasistatę mašiną prie lietuvių namų, nesame tikri, kad išėję ją rasime.

Galima būtų sakyti, kad nebūtina Lietuvoje apsigyventi daugiabučiuose: yra pakankamai pradėtų statyti ir nebaigtų individualių namų, kuriuos galima įsigyti palyginti pigiai. Deja, nei jų išplanavimas, nei vietovės dažniausiai netenkina mūsų, be to, ne mūsų amžiui tampytis su statybininkais. Yra Amerikos lietuvių, įsigijusių ir suremontavusių butus Vilniuje ir kitur, tačiau tai šiek tiek jau nesni žmonės, turėję ir daugiau kantrybės, ir sugebėjimų tų butų remonto darbams. Su amžium sušlubuoja ir sveikata. Amerikoje daugiausia

esame apdrausti ar apsidraudę, deja, tie draudimai Lietuvoje negalioja. Taigi tektų gydytis iš savo kišenės, jau nekalbant apie žymiai blogesnę mediciną lygi.

Atrodytų, kad lietuvis Amerikoje tiek pagėmė ir tiek brangina patogų gyvenimą, kad nebent grįžti į savo kraštą, nors ir dabar iš Lietuvos atvykstančius gana nepalankiai žiūri. Iš tiesų jis brangina tą gyvenimą, tai liudija ir aukštuose Lietuvos valstybės postuose esančių Amerikos lietuvių dėsimas atsisakyti JAV pilietybės ar apskritai jos neatsisakymas. Brangina jis tą gyvenimą, nes jam pasiekti reikėjo kelių dešimtmečių sunkaus darbo. Amerika išleido jį su aptriūšusiu lagaminėliu, nemokant kalbos, neturint specialybės, leisdamą jam eiti, kur jis nori ir gyventi, kaip jis nori. Geriausiai atveju, kokios nors labdaringos organizacijos atstovai sutiko jį, pavaišino kava su saldžiu riestainiu, apdovanojo penkine ir palinkėjo laimingo įsikūrimo laisvės šalyje. Jei atvykusius žydus turtingos jų organizacijos įkurdino, padėjo finansiniais įsikurti versle, neatsisakydamos padėti, net vieną antrą kartą bankrutavus, tai mūsų senoji arba prieškarinė emigracija tegalėjo susilpnėti vienu kitu senu atliekamu baldu ir nuvesti į darbovietę, kur patys tebedirbo ar buvo dirbę jų tėvai. Džiaugėsi gavęs darbą lietuvis, nors už minimalų atlyginimą dirbo sunku, neįprastą darbą, kurio vietiniai vengė. Pabėgo jis nuo sovietinių „svieto lygintojų“, bet tapo „sulygintas“ Amerikoje.

Tuo laiku gausios Baltimorės siuvelyklose darbavosi ir buv. Lietuvos kariuomenės karininko žmona, niekada ne laikiusi adatos rankoje, ir buv. gimnazijos mokytoja, ir tikininkė, kuriai buvo artimesni mezgimo virbalai ir verpimo ratelis, o prie rūbų lygintuvo prakaitavo buvęs advokatas. Baltimorės cukraus fabrike, 50 C laipsnių karštyje, cukrų maišė ir buvęs kapitonas, ir garvežio mašinistas, ir pavyzdingas Suvalkijos ūkininkas, ir gimnazijos suola Vokietijoje palikęs jaunuolis. O visus stebino geriausiai tuo laiku uždirbęs poetas Kazys Bradūnas. Jam pasisekė: jis gavo darbą skaldyti akmenis. Kai penktadienį, alga gavęs vietinis nepasirodė popietinėje ar naktinėje pamainoje, už jį mieliai likdavo dirbti lietuvis. Neatsisakė lietuvis dirbti nei savaitgaliais nei šventigėse, mieliai atsisakė ir atostogų, jei jam leido atsiimti jas pinigais. Gėda buvo paleistam iš darbo, ypač už pražangas, nes tuo buvo užtrenkiamos durys kitam darbininkui, kuris turėjo išlaikyti šeimą. Gėda buvo paleistam iš darbo, ypač už pražangas, nes tuo buvo užtrenkiamos durys kitam darbininkui, kuris turėjo išlaikyti šeimą. Gėda buvo paleistam iš darbo, ypač už pražangas, nes tuo buvo užtrenkiamos durys kitam darbininkui, kuris turėjo išlaikyti šeimą.

Panevėžio slaugos bendrabutis irgi gražiai remontuotas, bet pasižymi dar didesniais languose plyšiais. Miegojame su kepurėmis, apsimetę dar savo paltus. Greitai jautėme, kad be patyrimo organizatorė, savanaudiškai prisikvietus savo studentų, kad ten per pasibėgėjęs poetas Kazys Bradūnas. Jam pasisekė: jis gavo darbą skaldyti akmenis. Kai penktadienį, alga gavęs vietinis nepasirodė popietinėje ar naktinėje pamainoje, už jį mieliai likdavo dirbti lietuvis. Neatsisakė lietuvis dirbti nei savaitgaliais nei šventigėse, mieliai atsisakė ir atostogų, jei jam leido atsiimti jas pinigais. Gėda buvo paleistam iš darbo, ypač už pražangas, nes tuo buvo užtrenkiamos durys kitam darbininkui, kuris turėjo išlaikyti šeimą. Gėda buvo paleistam iš darbo, ypač už pražangas, nes tuo buvo užtrenkiamos durys kitam darbininkui, kuris turėjo išlaikyti šeimą.

Jaunimo standartinių šokių čempionai Donatas Vėželis ir Lina Chatkeviciute tarptautiniame šokių konkurse „Gintarinė pora -98“ 8 m. gegužės 11 d. Kaune.

Nuotr. Eltos

Mielam studijų draugui

A.†A.

DR. RAIMUNDUI OŠLAPUI

mirus, žmoną REGINĄ, brolių ALGIMANTĄ bei jų šeimą giliai užjaučiame ir kartu liūdime.

Evaldas ir Česė Veleckiai

Lietuvos vardas, juk kiekvienas buvome Lietuvos ambasadorius.

Iš pūslėtomis rankomis uždirbtų dolerių pradėta išgyti kuklus būstai, leidžiami vaikams į mokslo, kaupiami fondai išlaikyti lietuvių išeivijoje ir garsinti pavergtos Lietuvos bylą pasaulyje, šelpiami giminingi Lietuvoje, nors už miltus Maskvai sumokant daugiau nei buvo vertas tų siuntinių turinys. Įvairiose Amerikos vietose išdygo jaunimui stovyklavietės atitraukti jį iš didmiesčių ir lietuvišką aplinką. Šviesą išvydo pirmieji „Lietuvių Enciklopedijos“ tomų, o iš sunkaus darbo fabrike grįžę rašytojai neapleido plunksnos. Baltimorėje besikaldydamos akmenimis Kazys Bradūnas sukuria rinkinius „Devynios baladės“, „Morenų ugnys“, „Sidabrines kamanas“, suredaguoja antologiją „Žemė“ ir redaguoja „Literatūros lankus“.

Sakoma, išeivija nieko nepamiršo ir nieko neišmoko. Vyresnės kartos išeivija niekada neužmiršo prieškarinės nepriklausomos Lietuvos. Ne tik jos neužmiršo, bet savo vaizduotėje susikūrė ją tokią, kokios jos iš tikro niekada nebu-

vo. Tokios Lietuvos ilgesys tebekankina išeiviją ir dabar. Rašytojo Mariaus Katiliškio romane „Išėjusiems negrįžti“, vyravo išėjusiųjų iš namų kaltės jausmas. Tas kaltės jausmas nepavertė jų dolerio vergais, ir sulaukė juos nuo pilnutinio išiliejimo į amerikietiško visuomenę. Lietuvis neįsivaizduoja Amerikoje vyravusi juodaodžių diskriminacija, jis liko abejingas ir jų išsilaisvinimo sąjūdžiui ir apskritai visoms Amerikos negerovėms. Juk čia buvo ne Lietuva, todėl jis savo būste, savoje aplinkoje susikūrė savąją Lietuvą, kaip dalelytę Lietuvos. Lietuvos — darbščios, doros, šventos. Dabartinė Lietuva, tai ne jo svajonių Lietuva. Gal todėl ir, palyginti kukliai Baltimorės prašty gyvenantis ir nei suamerikonėjęs, nei praturtėjęs, poetas Alfonsas Nyka-Niliūnas, atvykęs į Lietuvą pasiimti valstybinės premijos ir paklaustas, ar negalvojęs visam laikui sugrįžti į Lietuvą, atsakė: „Aš negaliu išrauti savęs iš tam tikros aplinkos. Tai būtų neįmanoma. Ten turiu daugiau negu čia“.

Juozas Gaila

INFEKČINĖS LIGOS

Atkelta iš 3 psl.

tą rudenį. Buvo taip šalta, o Alma Adamkienė dar neturėjo nusipirkti aukštų lietuviškų botų. Norėjau apkloti su savo kailiniais, bet aš pati būčiau sušalus. Turėjau didelę garbę pasveikinti ir susipažinti profesores su Adamkais. Mano kolegė buvo sužavėtos, o man reikėjo verstį į anglų kalbą V. Adamkaus kalbą. Jie išėjo, lips į pašildytą mašiną, o mūsų autobusiuko šildymo sistema silpnai veikė.

Kitos dienos vakare nuvežė mus į Panevėžį.

Panevėžį jau tamsu, bet mūsų gyvenimas gruodžio pirmąsias dvi savaites buvo tamsus. Prabusdavom tamsu, grįžtame tamsu, o dienos šaltos. Tokia yra Lietuva žiemos metu. Malonu, kad mano kolegės nesiskundė, nes jos pripratusios dirbti „Trečiojo pasaulio“ kraštuose ir gyvena daug prastesnėse vietovėse, net palapinėse. Kitais metais vėl ir mane dirbti į Afriką.

Panevėžio slaugos bendrabutis irgi gražiai remontuotas, bet pasižymi dar didesniais languose plyšiais. Miegojame su kepurėmis, apsimetę dar savo paltus. Greitai jautėme, kad be patyrimo organizatorė, savanaudiškai prisikvietus savo studentų, kad ten per pasibėgėjęs poetas Kazys Bradūnas. Jam pasisekė: jis gavo darbą skaldyti akmenis. Kai penktadienį, alga gavęs vietinis nepasirodė popietinėje ar naktinėje pamainoje, už jį mieliai likdavo dirbti lietuvis. Neatsisakė lietuvis dirbti nei savaitgaliais nei šventigėse, mieliai atsisakė ir atostogų, jei jam leido atsiimti jas pinigais. Gėda buvo paleistam iš darbo, ypač už pražangas, nes tuo buvo užtrenkiamos durys kitam darbininkui, kuris turėjo išlaikyti šeimą. Gėda buvo paleistam iš darbo, ypač už pražangas, nes tuo buvo užtrenkiamos durys kitam darbininkui, kuris turėjo išlaikyti šeimą.

li važiuoti stažuotis į Maskvą, bet pasigyrė, kad buvo Kopenhagoje. Po paskaitų išvežė į Uteną.

Utenoje, nors šalta, žmonės buvo kitoki ir nuostabiai draugiški. Susipažinome prie karštos arbatos ir skanios vakarienės, o buvome labai alkani. Atsiprašinėjo, kad bendrabutis šaltas, bet tai nieko, jau mes pripratome. Atėjusios pamatė mus miegant su paltais, norėjo atnešti elektrines šildymo krosneles iš ligoninės, bet mes jau buvome gerai įsikūrusios ir neleidom. Per vakarienę apdovanojo mane tik išleistomis poezijos knygomis ir turėjau progos su autoriais susitikti. Dar prisistatė vietinis žurnalistas, tai galiu sakyti, kad pradžia Utenoje buvo gera.

Paskaitos praėjo nuostabiai, tai pirmas atvejis, kad Utenoje AIDS apsaugos ir slaugos temomis įvyko paskaitos. Neišleido, kol prizadėjau, kad grįšime. Paskaitos dalyvavo dirbtuvėse ir fabrikuose dirbantys medicinos personalas. Utenos vyr. gydytojas irgi labai šiltai išreiškė savo padėką. Tik po pusantros valandos kelio grįžome į Vilnių vėlai vakare. Po susitikimų su AIDS centro darbuotojais, po pietų nuvykome į spaudos konferenciją, kur turėjome progos pasidalinti patirtimi po dešimties paskaitų sukūrio. Grįžome užsėdęsios tolimesniems darbams.

Dr. Beverly McElmurry, EdD, FAAN, prof. ir prodekanė University of Illinois at Chicago College of Nursing.

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Vysk. Hansas Dumpys, kviečiamas dalyvauti ir lietuvių ev. liuteronų išeivijos Bažnyčiai atstovauti Pasaulinės liuteronų sąjungos ekumeninių studijų centro Strasbūre rengiamame seminare tema „Ekumeninis dvisingumas“. Vysk. H. Dumpys, žmonos Danos lydimas, iš Čikagos išvyks pirmadienį, birželio 22 d. ir grįš liepos 22 d. Vyskupui išvykus, jį sekmadieniais „Teviškes“ ev. liuteronų parapijos bažnyčioje pamaldose pavaduos, Jolita Saudargaitė-Adomkienė, teologijos studentė iš Lietuvos, studijuojanti Liuterio dvasinėje seminarijoje, St. Paul, Minnesota. Pamaldos vasaros metu „Teviškes“ bažnyčioje vyksta 9:30 val. r. parapijiečiai prašomi ir vasarą neapleisti sekmadienio pamaldų. Dalyvaus visi.

Mažosios Lietuvos Rezistencinio sąjūdžio pirmininkas Algis Regis, už jo neatlaikiamą kovą, kad Maž. Lietuva taptų Lietuvos valstybės dalimi, o taip pat ir už jo ilgą ir rūpestingą lietuvišką tradicijų išlaikymą Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse, Pedagoginio liutuanistikos instituto lektorių tarybos buvo pagerbtas Garbės diplomu. Diplomas jam buvo įteiktas š.m. birželio 13 d. Jaunimo centre vykusiam PLI absolventams diplomų įteikimo vakare, kuriame PLI Institutas pagerbia ir lietuvių švietimui bei kultūrai nusipelnčius asmenis. Garbės raštą įteikė PLI rektorius prof. dr. Jonas Račkauskas.

Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės praneša, kad tradicinis Joninių pobūvis bus birželio 20 d., nuo 4 val. p.p. šaulių rinktinės namuose. Rezervacijos ir atsiskaitymai priimami iki š. m. 18 d., ketvirtadienio. Rinktinės valdyba prašo nelaukti iki paskutinės minutės, o iš anksto susitvarkyti.

Kun. Vytautas Praraja atvyksta iš Džukijos ir bus jaunųjų ateitininkų stovyklos kapelionu. Jam talkins taip pat iš Lietuvos atvykstantis ketvirtųjų metų klierikas **Žid-rūnas Kulpys**. Vyriausia stovyklos vadovė bus dr. **Ona Daugirdienė**, kuri taip pat yra JAS CV pirmininke ir prižiūri stovyklų organizatorius. Jaunieji ateitininkai stovyklaus Dainavoje liepos 7-18 d.

Pedagoginio liutuanistikos instituto Čikagoje trejų metų kursą šimet baigė, egzaminus išlaikę ir diplominius darbus atlikę Hedvina Dainienė, Vytautas Jurjonas, Mieta Klimavičiūtė, Andrius Paulius ir Karina Turneryte. Absolventams diplomai su teise dirbti aukštesnėse liutuanistikos mokyklose buvo įteikti š.m. birželio 13 d. Jaunimo centre vykusio diplomų įteikimo vakaro akademines programos metu. Ped. lit. instituto dvejų metų programą baigusieji, nustatytus egzaminus išlaikiusiems ir atitinkamus darbus atlikusiems, dvejų metų diplomai, su teise dirbti pradinėse liutuanistikos mokyklose, buvo įteikti šiems studentams: Kiprui Daknui, Nerijui Čepronui, Mindaugui Markauskui, Audrai Kazlauskaitėi, Bronislovui Kvietkui ir Tomui Šatui. Diplomų įteikimui vadovavo PLI rektorius prof. dr. Jonas Račkauskas, direktorė Stasė Petersonienė ir PLI lektorių Tarybos sekretorius Juozas Masilionis.

Lietuvių žurnalistų sąjungos valdyba, kuriai pirmininkauja Kęstutis K. Miklas, primena visiems sąjungos nariams, dar nesusimokejusiems savo 1998 m. nario mokesčio (tik 5 dol.), kad tai nedelsdami padarytų. Taip pat pranešama, kad jau yra išduodami nauji plastikiniai nario pažymėjimai/spaudos kortelės. Norintieji juos įsigyti, turi prisijusti savo nuotrauką ir papildomus 5 dol. paruošimo bei persiuntimo išlaidoms padengti. Siųsti: Lithuanian Journalists Association, 71 Farmers Ave, Plainview, NY 11803.

Tik primename, kad Tėvo diena švenčiama sekmadienį, birželio 21 d. — neužmirškite pasveikinti tėvelių!

Joninės! „Kranto“ apylinkė, kartu su Pasaulio lietuvių centru Lemontje, gamtos prieglobstyje rengia Jonines birželio 27 d., šeštadienį, nuo 3 val. popiet iki ištaktų. Visus pasitikis ir linksminas Stasės Jagminienės kapela, kvies šokti Artūro estrada, o Tado ir Mindaugo diskoteka neduos niekam nuobodžiauti. Alkti ir trokšti taip pat neteks — bus karšto ir šalto maisto, saldumynų ir kt. atgaivos. Laukiami entuziastai tinklinio aikštėleje, virves traukimui, maratono bėgimui, rankos lenkimui. Nenuobodžiaus nei vaikai, nei suaugusieji, o darbščiosios lietuviškos pines zolynų vainikus ir dainuos, dainuos... Saulei nusileidus, suliepsnos didelis Joninių laužas. Kviečiami ir laukiami seniai šiam krašte gyvenantys ir neseniai atvykę!

42-rosi Lietuvių studijų ir poilsio savaitė Dainavoje šią vasarą vyks rugpjūčio 16-23 d. Kaip ir kasmet, šią savaitę rengia Lietuvių fronto bičiuliai. Jau galima registruotis ir užsakyti kambarius pas Joną Vasarį adresu: 979 Proehl Dr., Barberton, OH 44203 (tel. 330-644-7411).

DAINŲ IR DAILIOJO ŽODŽIO POPIETĖ „SEKLYČIOJE“

Gal todėl paskutinis mėnesio traciadienis taip traukia vyresniusios „Seklyčio“ esame išmokę dainuoti iš tų margų Lietuvos paukščių, o padainuoti vyresniesiems daug progų nepasitaiko. Čia gi turime nuosirdų, mus mylintį ir mūsų dainavimą jau labai gijantį vadovą — muz. Faustą Strolia, kuris kartais, turbūt užsimiršęs, mus tiek išgirdia, kad net apie koki juostelės

įrašą pradėdame svajoti...

Taigi ir gegužės 27-toji, trečiadienis, sutraukė gražų būrį vyresniųjų. Tik šį kartą mūsų laukė dar kita maloni staigmena; pajavirinti mūsų popietę atvyko, jau irgi pensininkė tapusi, aktorė Nijolė Martinaitė-Nelson.

Turbūt retas nėra matęs ar girdėjęs ją scenoje. Dar visai neseniai, 1997 metais, ji atliko nepaprastai didelį ir sudėtingą darbą, koordinuodama bendrą Lietuvos Kultūros ministerijos ir JAV LB Kultūros tarybos surengtą Martyno Mažvydo bei Pirmosios lietuviškos knygos 450 metų jubiliejaus paminėjimą.

Kaip aktorė, Nijolė pirmą kartą pasirodė scenoje 1963 m., kai dar studijavo teatro meną ir literatūrą. Anais laikais ji intensyviai dirbo su akt. Jonu Kelečium. Jų vadovaujama grupė su paruoštom programom važinėdavo savaitgaliais po įvairius lietuvių telkinius.

Kurį laiką studijavo antropologiją ir lingvistiką. Įsigijus magistro laipsnį, mokytojav. Vėl įsijungė į kultūrinį bei visuomeninį darbą. Ruošė dailiojo žodžio koncertus lietuvių kultūros muziejui, pianisto Kuprevičiaus koncertą, buvo LB Kultūros tarybos dviejų kadencijų narė.

Prieš 4 metus išstejo už prof. Nelson. Dabar abu pensininkauja, augina gėles ir džiaugiasi gyvenimu. Taigi turėti jų mūsų tarpe buvo tikrai didelis džiaugsmas. Ji mums labai vaizdžiai atkūrė rašytojo Kaupo sukurto pasaką apie vėlinią Juodkanopį, kuriam labai atsibodo maišyti tą verdančios dervos katilą pragare. Jis panoro būti geru velniuku ir išėjo į pasaulį tai įgyvendinti. Tačiau pasirodė, kad velniui būti geru yra labai, labai sunku. Nesvarbu, ką ir kaip gerai bedarysi, bet, kadangi atrodo kaip velnias, tai tokiu tave visi ir laikys. Galų gale pasisekė velniukui atrasti pačią saugiausią vietą — prigaule jį vienas klebonas. Laimingas buvo velnias, džiaugėsi klebonas, nes žmonių bažnyčioje sutalpinti negalėjo. Geresnio kvietėjo bažnyčion negalėjo būti... Bet štai žinia apie vėlinią bažnyčioje pasiekė šv. Petrą ir šis įsakė klebonui Juodkanopį iš para pašalinti. Klebonas turėjo klausyti. Pašalino. Ir velnias vėl atsidūrė gatvėje smuklėje. Vėl susidragavo su girtuokliais ir kitokiais palaidūnais. Turėjo norom nenorom sugrįžti į „velnišką“ gyvenimą. Viltis tapti geru taip ir dingo.

Pasaka ir juokino, ir kvietė susimąstyti. Ar kartais ir žmogui, kuris norėtų palikti blogio kelią, užuot ištisęs pagalbos ranką ir padrasinę, nu-mojame ranką ir pasakome:

„Koks buvo toks ir paliks“. O gal ir ne; su Dievo ir mūsų pagalba, gal ir pasikeistų! Labai džiaugėmės, turėdami Nijolę savo tarpe ir tikimės, kad greitai ji ir vėl mus ap-lankys.

Po tos įdomios pasakos, vyko antroji programos dalis; bendros dainos. Kadangi dar buvo gegužė, tai dainos pynėsi mamytės vardas, o, kadangi netoli buvo ir birzelis, tai atsiminėme ir tas liūdnas, skaudžias birželio kentejimų dienas. Išliejome dainų posmais skausmą ir ilgesį. Atsiminėme drąsų bernelį, raudančią motutę ir sesutę... Mūsų dainos išsako viską.

Muz. Faustas Strolia su Vyčių choru vyksta į dainų šventę Lietuvoje, taigi birželio mėn. dainų popietės „Seklyčioje“ nebus.

Po programos ir dainų, kaip visada, buvo garsūs „Seklyčios“ šeimininkų paruošti, pietūs. Po pietų dar turėjome progą išmėginti savo laimę sušneštame „Jaimės šulinyje“. Vieniem sekėsi geriau, kitiems gal jau ir netaip gerai, bet skirstėmės visi atgaivinti dainų ir dailiojo žodžio, pastiprinti gardžiu bei sveiku „Seklyčios“ virtuvės maistu.

S. Ziobrienė

PARODA JAUNIMO CENTRE

Jaunimo centro, Čiurlionio galerijoje, birželio 12 dieną, 7:30 val. vakare, buvo surengta sudėtinė paroda, kuri tęsis iki birželio pabaigos. Parodą rengė: Lituanistikos tyrimų ir studijų centras, Čikagos liutuanistikos mokyklos, Lietuvos Vaikų sveikatos fondas, Kazeno fotografijos ir reklamos studija „Zika“ (Lietuvoje) ir Algimanto Kezio „Galerijos“ vaikai.

Tremimų dienoms, mėnesiams, metams pažymėti tinka tremtinės R. Preibytės-Valiūnienės žodžiai:

„Sunkiai dunksi metaliniai
bėgiai,
Klaikiai švilpia tyruos
traukiniai,
Tu bejęgė, mes taip pat
bejęgiai,
Tu ir mes, tėvyne, —
kaliniai“.

Parodą atidarė Aldona Jurkutė, pristatydama okupanto rusų ir jam tarnaujančių parsiidavėlių padarytas skriaudas Lietuvai bei jos gyventojams. Savo įvardinami žodyje iškelė žmonių išgyvenimus, kada rusų kareiviai ir lietuviai sribai atsilankė vidurnaktį į tremiamų šeimų namus. Išgyvenė skausmus, kada vyrai buvo atskirti nuo žmonių, o seserys nuo brolių. Niekas nesupras tikrosios kancios, tik tie, kurie pergyveno sužvejusio okupanto darbą.

A. Jurkutė klausė parodos lankytojų, ar nekyla klausimai, kodėl čia tiek daug vaikų piešinių?

Čikagos lit. mokyklos 1997-1998 mokslo metų abiturientų laida. Iš kairės: Indrė Noreikaite, Rytas Vygantas, Rima Griauzdytė, Karolis Užgiris, Natalija Padalino. Nuotr. V. Žukausko

„Pagalvokime ir prisiminsime, kad ir juodžiausią gedulo dieną vaikai piešė vaivorykstas, sapnavo viltingus sapnus“. Vaikai piešė storus sniego patalus Vorkutoje, Karlijos giria, Belomor kanalą, prie lauzo besisildančius Permes medkirkius ir klojamus bėgius tebeatvykstantiems vaigonams iš Lietuvos. Vaikai gyvena dabartimi ir ateitimi.

Lankydamiesi šią parodą, stebėkite paliktus vaikų vežimėlius, nepažyduosius gėles, gėles su spygliuotomis adatėlėmis ir nepribrendusias rugių, kviečių varpas. Visi šitie išdėstyti daiktai tegu primena, kad lietuvis buvo ištrauktas iš tėvynės nežinia, mirčiai.

Nuosirdžiai dėkoju rengėjų vardu apsilankiusiems ir kartu apgailestavo lietuviškos visuomenės nesidomėjimui šiaja paroda. Buvo išsiuntinėta šimtai pakvietimų. Neatsilankė net ir tėvai pasiūdėti savo sūnų-dukterų piešinių, o ką bekalbėti apie lietuvių visuomenės vadovus, nebuvo nei vieno...

Paroda buvo paskirstyta į tris kambarius. Pirmajame iškabinti Kazėno studijos vaikų piešiniai. Salės viduryje stovėjo didžiulis indas su paširpusiomis gėlėmis, o apie gėlių puodą išdėstyti vaikų žaislai, dviratukai, turį pavaizduoti išvežtųjų paliktus tuščius namus.

Antrajame kambaryje buvo išdėstyti Čikagos, Lemonto, A. Kezio „Galerijos“ ir Lietuvos vaikų Sveikatos fondo piešiniai. Čia buvo didžiulė puokštė šermukšnių su uogomis. Šios neprinokusios uogos lankytojams priminė nutrauktą jaunystę, nebaigtus mokslus ir beviltį išvežtųjų gyvenimą. Matėme puokštę nepažyduosiu alyvų, o mažytę gėlių puokštę buvo apsupta geležinių narvelių. Tai širdį veriantys vaizdai, kuriuos išgyveno tremtiniai, partizanai ir dorieji lietuviai, nors jie nebuvo iš-

vežti iš tėvynės.

Trečiasis kambarys buvo skirtas tremtiniais, partizanams, kariškiams ir tiems tauriems lietuviams, kurių nekentė okupantas rusas ir lietuvis sribas — parsidavėlis. Šitame kambaryje buvo išdėstyti tremtinių parašytos knygos, kalinių parašyta maldaknygė, iš duonos padarytas rožinis. Ant sienos kabėjo paveikslas su išmuštais langais ir išverstomis durimis. Buvo pora didelių paveikslų, rodančių Lietuvos kariuomenės ir jos karininkų naikinimą, lietuvių ūkininkų ir mokytojų tremimus. Buvo keleta baltų keturkampių paaukštinių, kurių šonuose iškabintos išvežtųjų nuotraukos. Visą šį kambarį — nuo vienos sienos iki kitos — dengė didžiulis juodas tinklas.

Visuose piešiniuose, gėlių išdėstyme, paveikslų remuose pavaizduota lietuvių tautos kancija. Šitie vaizdai ne vietnam lankytojų išspaudė gailėsio ašarą. Ši paroda parodė okupanto ir sribos žiaurumą daug daugiau, negu ilgos kalbos.

Didžiulė padėka priklauso rengėjams, o ypač Skirmantei Miglinienei ir Aldonai Jurkutei, įdėjusioms daug meilės piešinių, gėlių ir parodos kam-

SKELBIMAI

• **Pinigai**, siuntiniai, baldai, automobiliai. TRANS-PAK, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629. Tel. 1-773-838-1050.

(sk.)

• **DAR NEPAVĖLAVOTE!** „Vėtrų Ainiui“ siūlo užsisakyti aukščiausiosios kokybės rūkytos mėsos siuntinį, kad nvykus Lietuvon į Pasaulio Lietuvių dainų šventę, jūs ir jūsų giminės galėtumėt gardžiuotis, valgydami vasaros naudojimui, EXTRA ilgiau parūkytus mėsos produktus. Speciali vasaros kaina: 12 kg — \$80.00. Pristatymas skubus ir garantuotas. Užsakant skambinkite: DS ENGINEERING, INC. Tel. 630-257-2034. Fax — 630-257-5852.

(sk.)

• **Kvietiame į rašytojo Marius Katiliškio vaizdą** juostės suktuves šį penktadienį, birželio 19 d., 7:30 v.v., Lietuvių Dailės muziejuje, Lemont, IL.

(sk.)

• **Neringos restorane**, 2632 W. 71 St., šeštadieniais, nuo 9 val. vakaro gros Algimanto Barniškio grupė. Visus kviečiame pasilinksinti ir pasivaikinti lietuviškais valgiais ir gėrimais. Tel. 773-476-9026.

(sk.)

barių priruošimui, kur kiekvienas daiktelis kalbėjo apie lietuvių bausius išgyvenimus, vežant į Sibiro taigas ir atliekant neįsivaizduojamo sunkumo darbus tremties lageriuose.

„Tarp kruvinų dienų, tarp keiksmo ir maldų Aš vien dėl tavęs, tėvyne Lietuva, gyventi noriu, Kad amžiu kryžkeleje, ateities vardan, Galėčiau tau tarnauti laisvės savanoriu“.

(Klajūnas)
Programą atliko, kun. Egidijus Arnašius, Mažeikių bažnyčios vikaras, padainuodamas jo paties sukurta dainą, pritaikytą gedulo dienai. A. Jurkutė paskaitė tremtinių sukurto eilėraštį apie patirtus vargus tremtyje.

Parodą turėtų aplankyti seni ir jauni, ankstyvesnieji ir dabartiniai išeiviai, kad pasisemtų stiprybės iš didvyrių, paaugusių gyvenimą dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės, kuriai dar reikia daug meilės artimui ir pasiaukojimo dvasios.

Ant. Pauzuolis

• **Union Pier, MI, skersai kelio nuo ežero išnuomojama vasarvietė.** Tel. 773-776-4755 arba 616-469-4347.

• **Amerikos Lietuvių radijas**, vad. Anatolijus Šlutas — kiekvieną sekmadienį 7 v.r. per WCEV 14.50 AM. Tel. 773-847-4903, adresas: 4459 S. Francisco, Chicago, IL 60632.

(sk.)

• **Akcijų, bonų bei kitų vertybių pirkime ir pardavime** jums nuosirdžiai patarnaus, duodami komiso nuolaidą, **Albinas Kurkulis**, tel. 312-879-7750 arba jo sūnus **Andrius Kurkulis**, tel. 312-879-7751, dirbą su First Albany Corp. Čikagoje. Iš JAV ir Kanados skambinkite veltui: tel. 1-888-879-7730.

(sk.)

• **Demesio lietuvių Naujas JAV imigracijos vizų tikrinimas** prasidės balandžio mėn. Pasibaigusias visas galiu pratęsti. Žmonės iš kitų valstijų gali pasiūsti man duomenis paštu. Ed. Šumanas, 5701 Linden, La Grange, IL 60525, tel. 1-708-246-8241.

(sk.)

• **Parduodame lėktuvo bilietus** į Lietuvą ir kitus pasaulio kraštus geriausiomis kainomis. Skambinkite First Class Travel, tel. 847-392-6320.

(sk.)

Aktorė Nijolė Martinaitė ir muz. Faustas Strolia atlieka programą „Seklyčioje“. Nuotr. Antano Malinausko

sekmadienį, liepos 26 d.

Nek Pr. Marijos Seserų
vienuolyno sodyboje
PUTNAM, Connecticut

METINIS PIKNIKAS
Lietuvių Susitikimo Šventė

11:00 Koncelebruotos ŠV. MŠIOS
Pagrindinis celebrantas: svečias iš Lietuvos -
Kun. Aušvydas Belickas MIC, Šaltinio redaktorius

12:00 VAISĖS, užsiėmimai

3:00 Neringos stovyklautojų PROGRAMA
Vėlavų nuleidimas

4:00 Didžiųjų dovanų TRAUKIMAS

4:30 MALDOS VALANDĖLĖ už Lietuvą
UŽKANDŽIAI prieš kelioną namo

Anykite pabendrauti ir pasidžiaugti -
pasikvieskite ir savo draugus!

ARAS ROOFING
Anykštų kaimas
Tel. 773-476-9026